

ධම්මනියාමකාවය - 16

පූජ්‍ය ඉලුකේගම අතථදස්සි සවාමීන් වහන්සේ.

ධම්මනියාමකාවය - 16

පටිච්චසමුප්පාදය සුත්තනකභාෂණීය සහ අභිධම්මභාෂණීය
ලෙස විවරණය කෙරෙන ධර්ම සාකච්ඡා මාලාව.

2021.05.22 වැනි දින පවත්වන ලද දේශනය
තණහා පච්චයා උපාදානං (නිර්දේශ වර්ණනාව)

සංවිධානය : සචනට සිසිලස ජාත්‍යන්තර ධර්ම දේශනා ගුවන්
විදුලිය සහ සජීවී ධර්ම සාකච්ඡා මණ්ඩපය.

ධර්ම දේශනාවට Youtube ඔස්සේ සවන්දීම සඳහා
<https://www.youtube.com/watch?v=yxSVI7N72Lg>

පූජ්‍ය ඉලුකේගම අතථදස්සි සවාමීන් වහන්සේ.

ධම් ආනය පිණිසයි.

පිටපත් කිරීම සහ සංස්කරණය:

එච්.ඒ.අමරතුංග

(දුරකථනය 041 2240228)

තාක්ෂණික ආයතනවය:

චම්ලා අමරතුංග

මෙම පොත නැවත මුද්‍රණය කර පිරිසිදු
ධර්මදානයක් වශයෙන් නොමිලයේ
බෙදාහැරීමට කැමැති සැදැහැවතෙක් වේ නම්
දුරකථනයෙන් සංස්කාරක අමතා ඒ සඳහා
දේශකයන් වහන්සේගේ අවසරය ලබා ගන්නා
මෙන් කාරුණිකව ඉල්ලා සිටිමු.

නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස
සවනට සිසිලස ජාත්‍යන්තර ධර්ම දේශනා ගුවන් විදුලිය සහ සජීවී ධර්ම
සාකච්ඡා මණ්ඩපයේ අනුග්‍රාහකත්වයෙන්

zoom තාක්ෂණය ඔස්සේ

අකුරැස්ස, ගල්ලල,

ඉදිගස්හේන ආරණ්‍ය සේනාසනාධිපති,

පූජ්‍ය ඉලුකේගම අතපදස්සි ස්වාමීන් වහන්සේ,

පටිච්චසමුප්පාදය, සුතතනතභාෂනීය සහ අභිධම්මභාෂනීය ලෙස

විවරණය කෙරෙන ධර්ම සාකච්ඡා මාලාවේ

2021.05.22 වැනි දින පවත්වන ලද

දහසයවැනි ධර්ම දේශනාව යි.

තණහා පව්වයා උපාදානං (නිර්දේශ වර්ණනාව)

අරමුණු කරන ලද

මෙම ධර්ම දේශනාව

ඉමහත් ශ්‍රද්ධාවෙන් සහ ඔබ සැම කෙරෙහි උපන් කරුණාවෙන් යුතුව
හැකිතාක් දුරට උත්වහන්සේගේ දේශනා විලාසයෙන් ම
ලිඛිත මාධ්‍යයෙන් සකස් කොට ඔබ අතට පිදීමකි.

සාකච්ඡාවක් ලිඛිතව සකස් කිරීමේදී, දේශනා විලාශය,
වචන උච්චාරණ විලාශය, ශ්‍රවණ තත්ත්වය, කාර්මික තත්ත්වය,
ආදී විවිධ ගැටලු හමුවන තැන් නීතිපතා විද්‍යමානවේ.

කෙසේ වුව ද වර්තමානයෙහි බොහෝ දෙනා නිබඳ විමසන
ආයතන නිරෝධය පිළිබඳව වූ ක්‍රම වේදය
බුද්ධ දේශනාව අශ්‍රැතවත් හුදී ජනයාට පැහැදිලි කර දීමේ
අරමුණෙන් අප ස්වාමිපාදයන් වහන්සේ අප කෙරෙහි
අනුකම්පාවෙන් කරන ලද මෙම දේශනය හොඳින් හදාරා
පරිශීලණය කොට සමාධිමත්වීමේ උත්සාහය ගන්නා මෙන් ඔබ
සැමගෙන් ඉතා ඕනෑකමින් ඉල්ලා සිටිමු.

ඒ දේවල් වෙනස්වෙනකොට, විපරිණාමය වෙනකොට තමයි මේ උපාදානය කියන එක කොයි තරම් අපේ හිත්වලට බලපෑම් කරනවා ද කියන එක දැනෙන්නේ, තේරෙන්නේ. සමහරවිට අපි පසුකාලයක ඒවා අයිත්තකරගන්න හැදුවත්, ඒවා බොහෝ කාලයක් අපගේ සිත්සතත් තුළ උපාදානය වෙලා, දැඩිව අරගෙන නම් තියෙන්නේ, පසුව අපි ඒවා කෙරෙහි කළකිරුණත් ඒවා පහසුවෙන් අයිත්ත කරන්න බැහැ.

අපිට අපගේ ජීවිත තුළින් ම මේ යථාථිය පෙනෙනවා. අපි භාවනාකරමින් උත්සාහවත් වෙන්නේ මේ අපි ඇලිලා බැඳිලා තියෙන දේවල් හිතෙන් අයිත්ත කරගන්න යි. සමහරවිට ඇතැම් අය, බොහෝ අය ජීවිත කාලය ම මේ සඳහා උත්සාහවත් වෙනවා. බණ භාවනා කරනවා. වීයඝීය කරනවා. අයිත්තකරගන්න හදනවා. ඒත්, ඒ දේවල් අතහැරෙන්නේ නැහැ. ඔබ අහලා ඇති ඇතැම් ස්වාමීන් වහන්සේලා නෙසජ්ජිකාංගය පවා සමාදන්වෙලා ආසන තුණක් පරිහරණය කරමින්, නිදියාගන්න ඉරියව්ව පාවිච්චි නොකර, රැ දාවල් දෙකේ, සමහරවිට ධූතාභිගධාරිව, මහා මනුස්සයන්ගෙන් වෙන්වෙලා, කැළැගතවෙලා, රැ දාවල් දෙකේ උත්සාහවත් වෙනවා. ඒත්, අවුරුදු ගණනක් උත්සාහවත් වුණත්, මේවා අතහැරගන්න බැරි අමාරුකම ඒ දේවල් තුළ අපිත් මේ උත්සාහවත් වෙන නිසා, අපටත් හොඳාකාරව තේරෙනවා. ඉතින් ඇතැම් අය මේ හේතු සම්පත් තියෙන අය පවා, පාරමී පුරලා, හේතු සම්පත් තිබුණත් ඒ ධර්මය ලැබෙන්න පෙර ඒවා අපේ සිත් තුළ ආසේවනය වුණහම, උපාදානය වුණහම, ඒ පාරමී සම්පූර්ණවෙච්චි අයට පවා අවුරුදු දහය, දොළහ, පහළොව, අවුරුදු තිහ, හතළිහ ගිහිල්ලා තමයි තමන්ට ඒ කෙලෙස්වලින් මිඳෙන්න පුළුවන්කම ලැබෙන්නේ.

ධම්මනියාමකාවය 16

2021.05.22 වැනි දින පවත්වන ලද දේශනය

තණ්හා පව්වයා උපාදානං (නිර්දේශ වර්ණනාව)

නමො තසස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධසස
නමො තසස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධසස
නමො තසස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධසස

හොඳයි, ධම්මවණ්හාහිලාශී සියලු දෙනාට ම සම්මා සම්බුදු
සරණ යි. තෙරුවන් සරණ යි.

අදත් අපි පටිච්චසමුප්පාදයේ අපට කතාකරන්න තියෙන
ඉතුරු මාතෘකාවල ඉඳන් පටන්ගන්නේ. ඔබට මතකයි අපි
ගියවර දේශනාව තණ්හාව පිළිබඳව යි කතාකරේ. අද
තියෙන්නේ **තණ්හා පව්වයා උපාදානං** කියන පටිච්චසමුප්පාද
අංගය පිළිබඳව කතා කරන්න යි. මම මීට පෙරත් මතක්
කරා, අපි තවම මේ කතාකරගෙන යන්නේ
පටිච්චසමුප්පාදයේ අංග පිළිබඳව යි. අංගයන් පිළිබඳව
උද්දේශ, නිර්දේශ වශයෙන් මේ කතාකරගෙන යන්නේ. ඊට
අමතරව තව නොයෙක් බෙදීම්, ඒ වගේ ම සටහන්, තව
නොයෙක් න්‍යායයන්ගෙන් මේ පටිච්චසමුප්පාදය පිළිබඳව
කතාකරන්න තියෙනවා. නමුත් අපි මේ අංග එකින් එක
විස්තරකරගෙන යන්නේ. ඉතින් ඒ පටිච්චසමුප්පාද අංගයන්
පිළිබඳව වෙන වෙනම, එක එක ආකාරයෙන්,

ප්‍රත්‍යවෙනභාවය, ඒ වාගේ ම ප්‍රත්‍යඋප්පන්නභාවය, ප්‍රත්‍යයෙන් හටගන්නා ආකාරය පිළිබඳව දැනගෙන හිටියහම ඒ පටිච්චසමුප්පාදයේ ඉදිරියේ කරන දේශනා විශේෂයෙන් ම අභිධම්මභාෂණීය කියන කොටස් පහසුවෙන් ග්‍රහණය කරගන්න පුළුවන්කම ලැබෙනවා.

ඒ නිසා මේ පටිච්චසමුප්පාදය, පටිච්චසමුප්පන්න කියන මේ ධර්මතාවයන්, ධර්මනියාමතාවයන්, බුදුරජාණන් වහන්සේ ඇති කල්හි ත්, නැති කල්හි ත්, නිරන්තරයෙන් අපගේ ජීවිතවල සිටුවෙනවා. විශේෂයෙන් මේ සත්ත්ව-පුද්ගල සත්ත්‍යානයක් තුළ ක්‍රියාත්මකවන හේතු-ඵල දහමක් තමයි මේ පටිච්චසමුප්පාදයෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නන්නේ. නමුත් මේ අවිද්‍යාවෙන් වැහුණු, ධර්මය නො දන්නා සත්ත්වයෝ ඒ පටිච්චසමුප්පාදය තම තමන්ගේ ජීවිත තුළ ඒ ඒ අයුරින් ක්‍රියාත්මක වුණත්, පටිච්චසමුප්පාද අංග වශයෙන් ඒවා නො දැන, ඒවා මේ තණ්හා දිට්ඨියෙන්, ඒ වාගේ ම විපරීතව අරගෙන තමයි ලෝකයා ජීවත්වෙන්නේ.

ගියසැරෙන් අපි කතාකරේ මේ තණ්හාව කියන ආකාරය පිළිබඳව යි. තණ්හාව නිසා දුක ඇතිවන ආකාරය, වට්ටමුලික තණ්හාව, සමුදාවාර තණ්හාව, කියලා අපි කතාකරන්නේ. සංසාරයේ භවයෙන් භවය යන්න හේතුවන තණ්හාව පිළිබඳව ත්, ඒ වාගේ ම උපන්න ජීවිතය මරණය දක්වා මේ තණ්හාව පුද්ගලයාගේ සත්ත්‍යානයන් තුළ හැසිරෙන ආකාරය ත්, ඒක කෙනෙක් දඬු මුගුරු අරගෙන තා තෝ කියාගෙන, කළහ විවාද ඇතිකරගන්නා තැන දක්වා ක්‍රමාණුකූලව මේ තණ්හාව නිසා ගොඩනැගෙන වැඩපිළිවෙළ ත්, තණ්හාව නිසා ඇතිවෙන ඒ කොටස්, තණ්හාව නිසා පරියේශන ආදී මේ කොටස් පිළිබඳව අපි කතාකරා.

ඒ වාගේ ම මේ තණ්හාව කියන එකේ ප්‍රභේදයන් පිළිබඳව, ප්‍රත්‍ය, ප්‍රත්‍යරූපීපන්නභාවයන් පිළිබඳව ත්, අපි කතාකරා.

විශේෂයෙන් මේ දූකට හේතුවන්නේ සෘජුව ම තණ්හාව යි කියන එකයි. අපි දුකෙන් මිඳෙන්න පරියේශණය කළයුත්තේ, බාහිර වස්තු, බාහිර දේවල් නෙවෙයි. මේ තමන් තුළ ම, මේ බලියක් පමණ ශරීරය තුළ ම හටගන්නා මේ තණ්හාව කියන එකම යි අපි පරීක්ෂා කළයුත්තේ. යම් දුකක් ඇතිවුණොත්, ඒ දුක බැලිය යුත්තේ, ඒ දුක ආවේ යම් දෙයකට ඇලීම, බැඳීම නිසා කියලා, අපි ඒ විදියට යි පරියේශණය කරන්න ඕන කියන්නේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ, මහාසුඤ්ඤාන සූත්‍රයේ¹, දේශනා කරන්නේ. **නාහං ආනන්ද එකරූපමපි සමනුපසංගාමී: යත උත්තසස යතාහිරතතසස රූපසස විපරිනාමඤ්ඤාභාවා න උපපජ්ජයන්තං සොකපරිදෙවදුකබ්භොමනසසඋපායාසා සම්භවන්ති** කියලා. “මහණෙනි යම් රූපයක ඇළුණු කෙනාට, යම් රූපයක බැඳුණු කෙනාට, ඒ රූපයට අඤ්ඤාතාවයට, විපරිණාම තත්ත්වයට, ඒ රූපයේ විනාශභාවයට, පත්වෙව්වි කෙනා තුළ, ඒ රූපය විපරිණාම අඤ්ඤාතභාවයේ හේතුවෙන්, සෝක පරිදෙව දුක් භොමිනස් නුපදින එකදු රූපයක් මම මේ බුදු ඇසින්, දකින්නේ නෑ” කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළා.

ඒ විදියට වේදනාවත්, සංඥාවත්, සංඛාරයත්, විඥානයත්, කියන මේ ඒවාගේ අපි යම් යම් ධර්මයක ඇලෙනවා නම්, යම් යම් ධර්මයක බැඳෙනවා නම්, අපි ඒ ඇලෙන්නේ බැඳෙන්නේ

¹ 2500 බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටකය - මජ්ඣිම නිකාය (3) – 272වැනි පිටුව.

විපරිණාම ධර්මයන් තුළ යි. අනිත්‍ය ධර්මයන් තුළ යි. වෙනස්වන ධර්මයන් කෙරෙහි තමයි අපි බැඳෙන්නේ.

ඉතින් ඒ නිසා අපි ඒවා ඇලිලා, බැඳිලා, වෙනස් නො වී තියාගන්න හැදුවත්, ඒවාගේ ධර්මතාවයක් තමයි විපරිණාම වන බව වෙනස්වන බව. බුදුරජාණන් වහන්සේ මුලින් ම දේශනා කරා, **ඒවා ධර්මතා ධර්ම නියාමතා, ධර්ම ධර්මතා** කියලා. මේ දේවල් වෙනස්වීම කියන එක. “මහණෙනි මේ සෝක පරිදේව දුක් දොම්නස් උපදින ධර්මයන් තුළ මේ දෙයින් අපට සෝක පරිදේව දුක් දොම්නස් නූපදිවා කියලා ඒක අපට පුර්වනාවකින් හෝ ඉච්ඡාවකින් ලබන්න පුළුවන් දෙයක් නෙවෙයි” කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරා.

ඒ ස්වභාවය, ඒවා හටගත්තු හේතු හා එල ධර්මයන්ගේ ස්වභාවය ම ඒවා වෙනස්වන, විපරිණාමයවන ස්වභාවය යි. ඒ නිසා විපරිණාම වන, වෙනස්වන ධර්මයෝ, විපරිණාම ධර්මයෝ හැටියට අපි දැනගෙන හිටියොත්, වෙනස්වන ධර්මයෝ හැටියට දැනගෙන අපි පරිභෝගකරොත්, ඒවා වෙනස්වුණාට, විපරිණාම වුණාට අපට දුක, සෝක පරිදේවය එන්නේ නැහැ. මොකද, අපි ඒවා දැනගෙන පරිභෝග කරන නිසා යි. පාවිච්චි කරන නිසා යි. ජීවත්වන නිසා යි.

ඒ නිසා තමයි එතැන ඒ සූත්‍රයේ දේශනා කරන්නේ, ඒ ආකාරයෙන් යම්කිසි කෙනෙක් ජීවත්වෙනවා නම් ඔහු කරා “දුක නූපදිවා” කියලා ප්‍රාර්ථනා කරාට හරියන්නේ නැහැ කියලා.

තණ්හාව, උපාදානය කියන කාරණාව හා එකට බැඳලා තියෙන දෙයක්. ඒ නිසා මේ තණ්හාවට වඩා මහාසාවද්‍ය යි. ඒකේ හානිය වැඩියි. උපාදානය කියන එක. ඒක තණ්හාව

පහසුවෙන් නෙවෙයි. තණ්හාව නැතිකරගන්න ලෙහෙසි යි, උපාදානයට සාපේක්ෂව. නමුත් ඒ තණ්හාවෙන් ගත්තු දෙයක් අපි නැවත නැවත, නැවත නැවත ඒ දේවල් තුළ බැඳීමෙන් ඒවාගේ ආදීනව බලමින්, ඒවා බැඳෙන්නේ නැති ආකාරයට අපි හිත් පැවැත්වුවේ නැතිනම් උපාදානය කියන එක සිද්ධවෙනවා.

ඒ දේවල් වෙනස්වෙනකොට, විපරිණාමය වෙනකොට තමයි මේ උපාදානය කියන එක කොයි තරම් අපේ හිත්වලට බලපෑම් කරනවා ද කියන එක දැනෙන්නේ, තේරෙන්නේ. සමහරවිට අපි පසුකාලයක ඒවා අයිත්කරගන්න හැදුවත්, ඒවා බොහෝ කාලයක් අපගේ සිත්සතත් තුළ උපාදානය වෙලා, දැඩිව අරගෙන නම් තියෙන්නේ, පසුව අපි ඒවා කෙරෙහි කළකිරුණත් ඒවා පහසුවෙන් අයිත් කරන්න බැහැ.

අපිට අපගේ ජීවිත තුළින් ම මේ යථාථිය පෙනෙනවා. අපි භාවනාකරමින් උත්සාහවත් වෙන්නේ මේ අපි ඇලිලා බැඳිලා තියෙන දේවල් හිතෙන් අයිත් කරගන්න යි. සමහරවිට ඇතැම් අය, බොහෝ අය ජීවිත කාලය ම මේ සඳහා උත්සාහවත් වෙනවා. බණ භාවනා කරනවා. වීයථිය කරනවා. අයිත්කරගන්න හදනවා. ඒත්, ඒ දේවල් අතහැරෙන්නේ නැහැ. ඔබ අහලා ඇති ඇතැම් ස්වාමීන් වහන්සේලා නෙසප්ප්කාංගය පවා සමාදන්වෙලා ආසන තුනක් පරිහරණය කරමින්, නිදියාගන්න ඉරියව්ව පාවිච්චි නොකර, රැ දාවල් දෙකේ, සමහරවිට ධූතාඛිගධාරිව, මනුස්සයන්ගෙන් වෙන්වෙලා, කැළෑ ගතවෙලා, රැ දාවල් දෙකේ උත්සාහවත් වෙනවා. ඒත්, අවුරුදු ගණනක් උත්සාහවත් වුනත්, මේවා අතහැරගන්න බැරි අමාරුකම ඒ දේවල් තුළ අපිත් මේ උත්සාහවත් වෙන නිසා, අපටත් හොඳාකාරව තේරෙනවා.

ඉතින් ඇතැම් අය මේ හේතු සම්පත් තියෙන අය පවා, පාරමි පුරලා, හේතු සම්පත් තිබුණ ත් ඒ ධර්මය ලැබෙන්න පෙර ඒවා අපේ සිත් තුළ ආසේවනය වුණහම, උපාදානය වුනහම, ඒ පාරමි සම්පූර්ණවෙච්චි අයට පවා අවුරුදු දහය, දොළහ, පහළොව, අවුරුදු තිහ, හතළිහ ගිහිල්ලා තමයි තමන්ට ඒ කෙලෙස්වලින් මිදෙන්න පුළුවන්කම ලැබෙන්නේ.

උපාදානයවුනායින් පස්සේ ඒවා අයිත්තරගන්න අමාරුයි. ඒ නිසා මේ උපාදානය කියන කාරණාවත් අපි ඉතා ම ජීවිතයට සම්බන්ධ සමීප වැදගත් කාරණාවක්. අපේ ජීවිත හා සම්බන්ධවෙලා තියෙන වටිනා දහම් පරියායක්.

ඒකට හේතුව තමයි, උපාදානය කියන එකට නෙවෙයි අපි බයවෙන්න ඕන. උපාදානය නිසා ඊළඟට අපට ඇතිවෙන්නේ කම් භවය යි. භවය කියන එක ඇතිවෙනවා. ජාතිය කියන එක ඊට පස්සේ ඇතිවෙනවා. ඒ නිසා ජරා මරණ සෝක පරිදේව දුක් දොම්නස්වලින් අපට නිදහස්වෙන්න පුළුවන්කමක් නැහැ. ඉතින් ඒ නිසා මේ උපාදානයෙන් මිදෙන්න නම් කළයුත්තේ ම, “මම උපාදානය අත්හරිනවා” කියලා ඒ පිළිබඳ නොසිතා ඉන්න එක හෝ කල්පනා නොකර ඉන්න එක නෙවෙයි. උපාදානය නිසා තමන්ට ඇතිවෙන මේ ජාති ජරා මරණ සෝක පරිදේව දුක් දොම්නස්, ඒ වාගේ ම සතර අපායා දී තැන්වල උපදින්න හේතුවන බව කියන මහා ආදීනව රූප, ඒ උපාදානීය ධර්මයන්ට ආරෝපණය කරමින් බලන්න ඕන.

හොඳයි අපි ඒක පිළිබඳව අපි මේ මූලික සිධාන්ත ත් කතාකරමින් ඒවා පිළිබඳව කතා කරමු. එකින් එකට යා කරලා අද තියෙන මාතෘකාවට අපි සම්බන්ධවෙමු.

පටිච්චසමුප්පාද විභවිගයේ තත්ත්ව කතමා තණ්හාපව්වයා උපාදානං: කියන එක තමයි අපට අද කතාකරන්න තියෙන්නේ. කාමුපාදානං දිට්ඨුපාදානං සීලබ්බතුපාදානං අත්තවාදුපාදානං. ඉදං වුවවති තණ්හාපව්වයා උපාදානං කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ මාතෘකාව තබනවා මේ පටිච්චසමුප්පාදයේ. එතකොට යම් මේ කාම උපාදානයක්, දිට්ඨි උපාදානයක්, සීලබ්බත උපාදානයක්, අත්තවාද උපාදානයක් තියෙනවා නම් මේ සතරඋපාදානයන් ම තණ්හාව නිසා, තණ්හා ප්‍රත්‍යයෙන් ම යි ඇතිවෙන්නේ කියලා යි බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන්නේ.

මහානිදාන සූත්‍රය² ගත්තහම, එහි තියෙනවා තණ්හාපව්වයා උපාදානනති ඉති ඛො පනෙතං චූතං. තදානතු, ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතබ්බං - බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා මේ තණ්හා ප්‍රත්‍යයෙන් උපාදානය වෙනවා කියලා යමක් තියෙනවා ද, එය මෙසේ දතයුතු යි කියලා. ආනතුය, යම් සේ තණ්හා ප්‍රත්‍යයෙන් උපාදානය වේ ද, එය මේ කරුණින්ද දත යුතු: ආනතුය, රූපතෘෂ්ණා ශබ්දතෘෂ්ණා ගන්ධතෘෂ්ණා රසතෘෂ්ණා ස්ප්‍රශ්ටව්‍යතෘෂ්ණා - ස්ප්‍රශ්ටතෘෂ්ණා - යන මේ යම් තෘෂ්ණාවක් කිසිවක්හු පිළිබඳව කිසිදු තූනෙක හැම අයුරින් ම හැම ලෙසින් ම නො වී නම්, සර්වප්‍රකාරයෙන් ම තෘෂ්ණාව නැති කළහි තෘෂ්ණාවගේ නිරෝධයෙන් උපාදානයක් පැනෙන්නේ ද?" ලෝකයේ යම් දැඩිව ගැනීමක් කියන එකක් වෙනවා ද කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේගෙන් අහනවා.

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

² 2500 බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටකය - දීඝ නිකාය (2) 80වැනි පිටුව.

“ආනන්දය, එහෙයින් තෘෂ්ණාසංඛ්‍යාත මෙය ම උපාදානයාගේ හේතු ය. මෙය ම නිදානය ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම තෘෂ්ණාවගේ ප්‍රත්‍යය ය.” බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙතැන මහානිදාන සූත්‍රයේ දී හේතුව හා ඵලය පෙන්වනවා.

ප්‍රත්‍යය වෙන්වේ තණ්හාව යි. තව බොහෝ ප්‍රත්‍යයන් අපට තියෙන්න පුළුවන්. මෙතැන හැටියට අපට ප්‍රත්‍යවෙන්වේ තණ්හාව යි. එතකොට තණ්හාව ප්‍රත්‍යවෙලා ප්‍රත්‍යයෙන් උපදින ධර්මයෝ තමයි උපාදානය කියන එක.

එතකොට ඒ තණ්හාව ප්‍රත්‍යයෙන් උපාදානය වෙනවා. එතකොට අපි මේකෙන් තේරුම්ගන්න ඕන කාරණාව තමයි අපට යම් දුකක් එතකොට සෝක පරිදේව දුක් දොම්නස් ආදී මේ දේවල් එතකොට ඒ ආවේ අපට උපාදානය නිසා යි.

ඒ වාගේ ම භවදුක කියන එක ගත්තහම නැවත නැවත ඉපදීම පිළිබඳව අපට භයක් තියෙනවා නම්, ඒ අපි කොයි තැන උපදීද කියන භය අපිට එනවා. අපට සතර අපායට වැටෙයි ද, එහෙම නැතිනම් කොයි තැනක උපදී ද කියන භය තියෙනවා. ඉතින් රහත්වෙනකම් මේ ඉපදීම කියන එක සිඬවෙනවා. කොතැන උපදී ද කියන එක පිළිබඳව අපට මේ නිශ්චිතතාවයකට එන්න අමාරු යි. නමුත් අපට යම් මේ පටිච්චසමුප්පාද ධර්මතාවය පරීක්ෂා කිරීමෙන් අපට අපේ උපදින තැන පිළිබඳව පවා වෙනස් කරගන්න, ඒ පිළිබඳව අපට අදහසක් ගන්න පුළුවන්කම තියෙනවා මේ පටිච්චසමුප්පාදය තුළ.

ජාතිය කියන එක පිළිබඳව බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනාකරනවා ජාතියට හේතුව මොකක් ද කියලා. ජාතියට හේතුව භවය කියලා දේශනාකරනවා. එතකොට භවය කියලා

කියන්නේ කමිය යි. අප තුළ කමී සකස්වීම යි. කමී සකස්වෙන්නේ මොකක් නිසා ද? උපාදානය නිසා යි. අපි හැමෝම උපදින තැන පිළිබඳව භය ඇතිකරගෙන ඒ සතර අපායේ නූපදීමට අපේ කැමැත්තක් තියෙනවා. අපි එසේ ප්‍රාර්ථනා කරනවා. සතර අපායේ උපදින්න හේතුවන, යම් මාගීයක්, යම් හේතුවක් අප තුළ සකස්වෙනවා නම්, බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ මේ හේතු ටික සකස්වුනොත් අපි සතර අපායේ උපදින්න පුළුවන් කියලා හේතු ධර්මයෝ පෙන්නලා තියෙනවා. ඒ නිසා පැහැදිලි යි. ඒ නිසා මේ අපි සතර අපායේ නූපදීම පිළිබඳව මොනවා හරි දෙයක් කරාට හරියන්නේ නැහැ. උපදින්න හේතුවට යමක් තියෙනවා නම් ඒ හේතුව අයිත්තකරගන්න තමයි අවශ්‍යවෙන්නේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ පැහැදිලිව පෙන්නනවා, භවය. කමී සකස්වුණොත් ඉපදීම තීරණය වෙනවා. මොන මොන කමීවලට අනුව ද ජාතිය උපදීම භවය සකස්වෙන්නේ කියන එකත් බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නලා තියෙනවා. අපි ඊළඟ කතාවේ දී අපට ඒක පැහැදිලි කරගන්න පුළුවන්.

මේ කමිය සකස්වෙන්නේ උපාදානය නිසා යි. අරමුණු දැඩිව ගැනීම නිසා තමයි කමී සකස්වෙන්නේ. ආත්ත ඒ නිසා එහෙනම් අපි උපදින තැන අයිත්තකරගන්න නම්, උපදින තැන වෙනස්කරගන්න නම්, එයට අදාළ උපාදාන ධර්මයක්, ඒ කමී සකස්වෙන එක අයිත්තකරගන්න ඕන. ඒ වගේ ම කමී සකස්වෙන්නේ උපාදාන නිසාය කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා වදාලා.

උපාදානසුක්ත ³ කියලා සූත්‍රයක් තියෙනවා. ඒ සූත්‍රයේ බුදුරජාණන් වහන්සේ අපට ඒක මෙසේ පෙන්නනවා: “මහණෙනි, උපාදානයන්ට ප්‍රත්‍ය වූ ධර්මයන් විෂයෙහි ආස්වාදය අනුව බලමින් වෙසෙන්නහුගේ තෘෂ්ණාව වෙසෙසින් වැඩේ. තෘෂ්ණාප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදාන වේ. උපාදානප්‍රත්‍යයයෙන් භවය වේ. භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වේ. ජාතිප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ සෝක පරිදේව දුක්ඛ දෝමනස්ස උපායාසයෝ භටගණිත්. මෙසේ මේ හුදු දුක් රැස් භටගැනීම වේ” කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නනවා. උපාදානයන්ට ප්‍රත්‍යයවූ ධර්මයන් - ආත්ත එතකොට දැන් මෙතැන පෙන්නනවා උපාදානය නැතිකරන්න කියලා අපිට ඒ උපාදාන ධර්මයෝ අයින් කරන්න බැහැ. එතකොට මේ ශාසනයේ පෙන්නන්නේ උපාදානය හේතු වෙච්චි ධර්මයන් පරීක්ෂාකරන්න කියන එක යි.

මහණෙනි, උපාදානයන්ට ප්‍රත්‍ය වූ ධර්මයන් විෂයෙහි ආස්වාදය අනුව බැළුවොත් උපාදානය වෙනවා. එතකොට උපාදානය, මෙතැන පෙන්නන්නේ උපාදානීයෙසු හිකඛවෙ ධර්මමෙසු - උපාදානයට හිත ධර්ම. මොනවාද උපාදානයට හිත ධර්මයන්? රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, පොටඨබ්බ, ධම්ම කියන මේ ධර්මයෝ ම යි. ඒක තවත් විදියකින් කියනවා නම් පඤ්චඋපාදානස්කන්ධ ධර්මයෝ ම යි උපාදානයට හිත ධර්ම. එතකොට අපි ඒවා පිළිබඳව කතාකරමු. උපාදානය කියන්නේ මොනවා ද? උපාදානයට හිත ධර්මයෝ මොනවාද කියන ඒවා අපි එතකොට ඉදිරියේ දී කතාකරන්න බලාපොරොත්තු වෙනවා.

³ 2500 බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටකය - සංයුත්ත නිකාය (2) - 134වැනි පිටුව.

අපට උපාදානය එන්නේ එක්කෝ රූපයක් අරහයා. සද්දයක් අරහයා, ගන්ධයක්, රසයක්, කයට දැනෙන ස්පර්ශයක් හෝ හිතට ආප්තු අරමුණු සම්බන්ධයෙන් තමයි උපාදාන කියන දේවල් ඇතිවෙන්නේ. එතකොට ඒ උපාදානයට ගොදුරුවෙලා තියෙන, අරමුණුවෙලා තියෙන ධර්මයන් අපි ආස්වාදය අනුව, තණ්හාවෙන් වැඩෙන ආකාරය අනුව, බැලීම නිසා තමයි ඒ විදියට මේ උපාදානය වෙන්නේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නනවා, මහණෙනි, යම්සේ දරගැල් දසයක හෝ දරගැල් විස්සෙක හෝ දරගැල් තිසෙක හෝ දරගැල් සාළිසෙක (හතළිහකින්) හෝ මහගිනිකඳෙක් යම්සේ දිලෙන්නේ ද, පුරුෂයෙක් කලින් කල එහි වියළිතණක් බහා ලන්නේ ද, වියළි ගොමක් බහා ලන්නේ ද, වියළි දරක් බහා ලන්නේ ද, මහණෙනි, මෙසේ ඒ මහගිනිකඳ ඒ ආහාර ඇත්තේ උපාදාන ඇත්තේ ඉතා දිගු කලක් දිලෙන්නේ ය. එතකොට එහෙනම් මේ උපාදානය ධර්මයන් පිළිබඳ නැවත නැවත, නැවත නැවත අපි ඒවා ආශ්වාදය අනුව, ඇලෙන ආකාරය අනුව බලන්න බලන්න, ඊ දාවල් දෙකේ අපට මේ උපාදානය කියන ධර්මය සමග වැඩෙනවා. ඒ නිසා මහණෙනි, උපාදානය ධර්මයන්හි දෝෂ නැවත නැවත දකිමින් වෙසෙන්නහුගේ තෘෂ්ණාව නිරුද්ධ වෙයි. තෘෂ්ණානිරෝධයෙන් උපාදාන නිරෝධය වේ. උපාදාන නිරෝධයෙන් ජරාමරණ සෝක පරිදේව දුක්ඛ දොමනස්ස උපායාසයෝ නිරුද්ධ වෙත්. මෙසේ මේ හුදු දුක්ඛයේ නිරෝධය වේ.

අන්න එතකොට උපාදානය නැතිකරන්න නම්, අප උපාදානය ධර්මයන්, රූපය, ශබ්දය, ගන්ධ ආදී මේ අරමුණුවල ආදීනව හොඳට බලන්න ඕන. අපි භාවනාව කරන කොටත්

මේ දේ තමයි අපි කරන්නේ. මේක අපි තව කෙනෙක් නොදන්නවා වුණාට උපාදානයෙන් මිඳෙන්න නම්, හවයෙන් මිඳෙන්න නම්, අපි පඤ්චඋපාදානස්කන්ධයන් පිළිබඳව අනිත්‍ය වශයෙන්, දුක් වශයෙන්, අනාත්ම වශයෙන් බලනවා. මේක ම තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ නොයෙක් ක්‍රමවලින් පෙන්වන්නේ. මේ පටිච්චසමුප්පාදයේ සිඛාන්තය වළක්වන එක, ඒ සිඛවෙන මේ පටිච්චසමුප්පාද වක්‍රය සිද්ධ නොවෙන ආකාරයට කමිස්තාන තමයි අපට දෙන්නේ.

ඒ නිසා මේ උපාදානීය ධර්මයේ දැනගෙන හිටියහම අපට හරි ම පහසුයි. රූපය කියන්නේ උපාදානයට හිත ධර්මයක්. මේ රූපය කෙරෙහි අපි බැඳුණොත් “මම, මගේ” කියලා ගත්තොත් මේවා උපාදානවෙලා කමීය සකස්වෙලා ජාති ජරා මරණ උපදිනවා කියන්නේ බැඳෙනවා. අපට ජීවිතයට හම්බවෙන මේ රූප ශබ්ද ආදිය දකිනකොට ම ඒවා අරභයා ඒ විදියට ම බලන්න අපව පුරුදුකරනවා. මේ දේ මේ විදියේ ධර්මයක්. ඒ නිසා මේක අපි පරිස්සමින් පරිහරණය කරන්න ඕන. ගින්නේදර අවශ්‍ය යි. නමුත් ගින්නේදර අපි ලංකර ගත්තොත් පිටිවෙනවා.

ඒ බව දැනගෙන ඒ විදියට හැම වෙලාවේ ම සිහිය පුරුදු කරන කොට අර උපාදානීය ධර්මයන් බැඳෙන්නේ නැහැ. ඒ නිසා තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන්නේ උපාදානීය ධර්මයන් පිළිබඳව ආදීනව නැවත නැවත බලමින් වාසය කරන්න කියලා. එතකොට ගෙවෙන්නේ උපාදානය යි. උපාදානය තමයි ගෙවෙන්නේ. ඒ නිසා ඒ ආදීනව, ඒ උපාදානීය ධර්මයන්ට ආරෝපණය කරලා, රූපය මෙබඳු මෙබඳු ආකාරයෙන් ආදීනවයන්ගෙන් යුක්ත යි, මෙබඳු මෙබඳු ආකාරයෙන් දුක් උපදින දෙයක්. මෙබඳු මෙබඳු

ආකාරයේ මේ අසාර දෙයක්, අනිත්‍ය දෙයක්, කියලා ආන්න ඒ විදියට අපට හම්බවෙන හැම අරමුණක් අරහයා ම බලන්න බලන්න තමයි උපාදානය කියන එක ටික ටික, ටික ටික ගෙවෙන්නේ. මහා කාලයක් තිස්සේ හටගත්ත ඒ උපාදානය එක පාරට ම අයින් කරගන්න පුළුවන්කම ලැබෙනවා.

ඒ විදියට අපි උපාදානය කියන පටිච්චසමුප්පාද අංගය ගත්තහම, මේක තණ්හාව කියන එක හේතුවෙන්, ප්‍රත්‍යයෙන් තමයි උපාදානය ඇතිවෙන්නේ. එතකොට මේක අපි පටිච්චසමුප්පාදයේ උඩට උඩට ගියොත් තණ්හාවට හේතුව වේදනාව යි. වේදනාවට හේතුව මොකක් ද? ස්පර්ශ යි කියලා අවිද්‍යාව දක්වා ම මේක යනවා. එතකොට අවිද්‍යාව නැතිකිරීමෙන් තමයි මේ සියලු චක්‍රය නැතිකරන්න පුළුවන් වෙන්නේ. ඒ නිසා අපි යමක් දැඩිව ගත්තා නම් ඒ දැඩිව ගත්තේ ම මේ රූපය විපරිත වශයෙන් ගැනීම නිසා ම යි. අපට රූපය පිළිබඳව උපාදානය ඇතිවෙනවා. රූප තණ්හා සද්ද තණ්හා කියලා කිව්වාට අපට මේ රූප තණ්හා කියන එක නෙවෙයි අපට හම්බවෙන්නේ. ගෙවල් දොරවල්, ඉඩකඩම්, මනුස්සයෝ ස්ත්‍රී පුරුෂයන් හැටියට තමයි. විපරිතව යි හම්බවෙන්නේ. මෙන්න මේ විපරිත අදහස නිසා උපාදාන වෙනවා කියන එක වළක්වන්න පුළුවන්කමක් නැහැ. ඒ නිසා හැම වෙලාවේ ම බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරේ ඒකයි මුලට ම අවිද්‍යාව කිව්වේ. අරමුණේ යථාර්ථය නො දන්නාකම නිසා ම යි මේ සියලු චක්‍රය කැරකෙන්න සිටුවෙන්නේ. ඉතින් ඒ නිසා අන්න ඒ විදියට යි අපේ මේ භාවනා ප්‍රතිපදාව සිංධකරගෙන යන්න ඕන.

එතකොට මේ අවිද්‍යාව දුරුවෙන විදියට කටයුතු කරන කොට ඒ අරභයා තියෙන සංඛාර විඤ්ඤාණ නැතිවෙව්, උපාදාන හව ජාති ජරා මරණ දුක් නැතිවෙනවා. මේ චක්‍රය තමයි හැම වෙලාවේ ම අපි පරීක්ෂා කර කර අපේ භාවනාව තුළින් අනුගමණය කරන්න ඕන.

ඒක නිසා අද අපට කතාකරන්න තියෙනවා මේ උපාදානය කියන්නේ මොනවාද? උපාදානයට හිත ධර්මයෝ මොනවා ද? ඒ පිළිබඳව, උපාදාන නො වන ධර්මයෝ මොනවා ද? මේ දේවල් අපි පැහැදිළි කරගත්තහම ඒ මාතෘකාව අපට තේරුම් ගන්න ඉතා පහසුයි.

ඉතින් ඒ නිසා මේ පිළිබඳව යම් යම් ඒ උපාදාන, උපාදානකකුඩ පිළිබඳවත්, අද බොධ ගිහි පැවිදි හැමෝම අතරේ වැරදි අදහසුත් ගොඩනැගිලා තියෙනවා. ඉතින් ඒ පිළිබඳවත් මම අද බැරිවුණොත් ඊළඟ වාරයේ හරි කතාකරන්න අදහස්කරගෙන ඉන්නවා. මේ උපාදානය උපාදානස්කන්ධය, ස්කන්ධ කියන මේ දේවල් අපි පැහැදිළිව නිවැරදිව ධර්මානුකූලව තේරුම්ගන්නේ කොහොම ද කියන එක පිළිබඳව කතාකරන්නත් බලාපොරොත්තු වෙනවා.

උපාදානය කියන එක උපාදාන හතරකට පෙන්නලා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරලා තියෙනවා. උපාදාන කිව්වහම දැඩිව ගැනීම යි. උප+ආදාන. ආදානය කියන්නේ ගැනීම. උපාදානය කියන්නේ දැඩිව ගැනීම. අපි ආයාසො, උපායාසො කියලා කියන්නේ. උපායාසය = දැඩිව ඇතිවන දුක, වෙහෙස, හිතේ ඇතිවන උනුලාගන්න බැරි පිවිවෙනගතිය උපායාසය යි. එතකොට මේ ආයාසය සාමාන්‍ය යි. උපායාසය කියන්නේ ඒක මහා බරපතල, ඉතා උත්සන්න ලෙස ඇතිවන එකක්.

ඒ වාගේ ම තමයි මේ උපාදානය කියන එකත්. යමක් අරමුණු කරනවා. ඒක දැඩිව ගැනීම. දැන් තණ්හාව කියන එක මම මුලින් සඳහන් කළේ. ඒ තණ්හාවට වඩා දරුණු යි උපාදානය කියන එක. හරියට අපි අඳුරේ අතගානකොට යමක් අනුවෙනවා වාගෙයි අපට තණ්හාවට යමක් අරමුණු වුණහම. අතේ ස්පඨිය. ස්පඨිය වෙච්චි දේ දැඩිව ග්‍රහණය කරගන්නවා වාගේ තමයි උපාදානය කියන එකේ තේරුම.

ඉතින් අපි බලමු මේ උපාදානය පිළිබඳව ඒ ධර්මය පිළිබඳව, ඒ ධර්මයේ පටිච්චසමුප්පාදය පිළිබඳව ධම්මසංඝසංඝ ප්‍රකරණයේ මේ උපාදාන ගොච්ඡකය කියලා ලස්සන ගොච්ඡකයක් තියෙනවා. ඒ කියන්නේ මේ උපාදානයන් පිළිබඳව ලස්සනට පැහැදිලි කරලා තියෙනවා. ඒවා භොදාකාරව වෙන් කරලා, වෙන් වෙන් වශයෙන් තේරුම් ගත්තහම මේ මතෘකාව හරි පැහැදිලි යි. ඉගෙනගන්න ලෙහෙසියි. අපට ඒවා භාවනාවට යොදාගන්නත් පුළුවන්කම තියෙනවා.

වතකාරී උපාදානානි: කියලා මෙතැන පෙන්නනවා. මහණෙනි උපාදානයෝ සතරක් තියෙනවා. කාමඋපාදාන, දිට්ඨිඋපාදාන, සීලබ්බතඋපාදාන, අත්තවාදඋපාදාන කියලා.

තත්ථ කතමං කාමුපාදානං: මොනවාද මේ කාම උපාදානය කියලා කියන්නේ?

යො කාමෙසු කාමච්ඡන්දො කාමරාගො කාමනාදි කාමතණ්හා කාමසිනෙහො කාමපරිප්‍රාහො කාමමුව්ඡා කාමඡෙක්ඛාසානං. ඉදං වුවච්ඡි කාමුපාදානං.

පඤ්ච කාම ගුණයන්හි. එතකොට මෙතැන පඤ්චකාම ගුණයන්හි කියලා කිව්වේ රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ඵොට්ඨබ්භ කියන මේ ධර්මයෝ යි. මේ පඤ්චකාම ගුණයන් කෙරෙහි යම් කාමච්ඡදයක්, ඒ පිළිබඳව කැමැත්තක්, තියෙනවා නම්, රාගයක් තියෙනවා නම්, නන්දියක් - එහි සතුටුවෙන බවක් තියෙනවා නම්, පඤ්චකාමගුණයක් තියෙනවා.

රූපය කෙරෙහි, සද්දය කෙරෙහි. අන්න ඒ දේවල් අපට අරමුණුවෙන්න ඕන අපිට මේවා කියනකොට. සතුටුවීමක් තියෙනවා නම්, තණ්හාවක් තියෙනවා නම්, ඇලීමක්, කාමස්තේහයක් - ස්තේහය කියන්නේ අපි බැඳෙනබව, ආදරයෙන් බැඳෙනවා කියන්නේ, අන්න ඒ කාමස්තේහයක්, කාමපරිභාහයක් - මේවා නැවත නැවත හොයන්න ඕන බව, ඒවා හොයමින් පරියේශණය කිරීමෙන් දැවෙනබව, කාමමූර්ඡාවක් කියලා කියන්නේ ඒ වාගේ මත්වෙනබවක් තියනවා, කාමාධ්‍යාවසායක් - ඒ කියන්නේ එහි බැසගන්නා බවක්, මේවා කෙරෙහි බැසගෙන, මේක ම ජීවිතය කරගෙන, අවුරුදු දහස් ගණන් ජීවත්වෙනවා වාගේ, මේ රූප, ශබ්ද, ගන්ධ අරහයා, ඒ කියන්නේ රන් රිදී මිලමුදල් යානවාහන ඉඩකඩම් ඥාතිහිතෙශින් අමුදරුවන් කියන මේවා අරහයා, ඇතැම් අය බැසගෙන ඉන්නවා. ඒවා ගිලගෙන ඉන්නවා. ඒවාගේ මත්වෙලා ඉන්නවා. මේන්න මේකට තමයි කාමඋපාදානය කියලා දේශනා කරලා තියෙන්නේ. කාම උපාදානය.

තඤ්ඤා කතමං දිට්ඨිපාදානං: දිට්ඨිඋපාදානය කියලා කිව්වේ,

නඤ්ඤානං නඤ්ඤා සිඨං නඤ්ඤා හුතං නඤ්ඤා සුකට්ඨකකථානං කමමානං එලං විපාකො ආදී වශයෙන් මේ නියත මිත්‍යාදෘෂ්ටිය කියන්නේ, දසවස්තුක මිත්‍යාදිට්ඨිය කියන්නේ,

ඔබ අහලා ඇති. දුන් දෙයෙහි විපාක නැත. යාග හෝම මහා දානයෙහි විපාක නැත. මේ විදියට කුසලාකුසලයන්ගේ කමියන් සකස් වීමක් නැත. මවුට පියාට සැලකීමක් නැත ආදී වශයෙන් ඔබ දන්නවා. මේ දසවස්තුක මිත්‍යාදෘෂ්ටියේ තියෙන දේවල්. ඒ නිසා මම මේකට වැඩි කාලයක් යොමු කරන්නේ නැහැ.

දිට්ඨි උපාදානය කියලා කියන්නේ අන්න ඒකයි. මේ දසවස්තුක මිත්‍යාදෘෂ්ටිය, මේ නියත මිත්‍යාදෘෂ්ටිය තමයි මෙතැන දිට්ඨි උපාදානය කියලා හම්බවෙන්නේ. තව දිට්ඨිය කිව්වහම තවත් මේ දෙසැටක් මිත්‍යාදෘෂ්ටී, සියල්ල ම මේ දිට්ඨි උපාදානය කියන එකට දාන්න පුළුවන්. එහි ප්‍රබල ම එක තමයි අරගෙන බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නන්නේ, මොකද, මේ දිට්ඨි උපාදානය කියලා දෙකකින් නතරකරලා තියෙනවා නම් මේක මාතෘකාකරන්න අවශ්‍ය නැහැ. සියල්ල කැටිකරලා කියන්න පුළුවන්. නමුත් දිට්ඨි වශයෙන් සැලකෙන තවත් උපාදානයක් අත්තවාද උපාදානය කියන එකත් දිට්ඨි උපාදානයට ම අයිති යි. ඒ නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ඉහල ම එක මාතෘකා කරලා තැබුවා මෙතැන.

තථ කතමං සීලබ්බතුපාදනං: සීලබ්බත උපාදානය කියලා කියන්නේ, මේ සස්තෙන් බැහැර මහණ බමුණන්ගේ ශීලයෙන් ශුද්ධි යැ, ව්‍යාපාරයෙන් ශුද්ධි යැ, ශීලව්‍යාපාරයෙන් ශුද්ධි යැ'යි මෙබඳු යම් දෘෂ්ටියක් දෘෂ්ටිගතයක් දෘෂ්ටිගතනයක් දෘෂ්ටිකාන්තාරයක් දෘෂ්ටිවිලෝමයක් දෘෂ්ටිවිස්පන්දිතයක් දෘෂ්ටිසංයෝජනයක් දෘඪග්‍රාහයක් තියෙනවා නම් මේ සීලබ්බත උපාදානය යි. එතකොට ශීලයෙන් පිරිසිදුවෙනවා කියලා මේ සස්තෙන් බැහැර සීලය පිළිබඳවයි මේ කතාකරන්නේ. එතකොට එක එක වුන සමාදන්වීම පිළිබඳව,

සීලය කියලා යම් යම් දේවල් ඒ කාලයේ තිබුණේ, මේ මේ එක එක වුනායත් සමාදන්වෙමින් මේක තමන්ට මේ ආත්මය නිදහස් කරගන්න පුළුවන් මේ දුකෙන් මිදෙන්න පුළුවන් කියලා එක එක වුන සමාදන්වෙලා කටයුතු කරනවා. ඒක තමයි සීලබ්බත උපාදානය කියලා කියන්නේ.

සීලබ්බතපරාමාස කියලා තව එකක් තියෙනවා. අපේ සාසනයේ ම සීලය පිළිබඳවත් මේවා පිළිබඳවත් දැඩිව අපි අරගෙන ආත්ම දෘෂ්ටියෙන් අරගෙන, මේවා පරාමශ්‍රණය කරගෙන. ඉතින් ඒක ඇත්තට ම අපි මේ ශාසනයේ ශීලය පිළිබඳවත් ඒකට සමීපවෙන අවස්ථා තියෙනවා. සීලබ්බතපරාමාස ම කියන්න බැහැ. අපි නිවැරදි ශීලයක් වුණත් ඇතැම් අය ඒ සීලය දැඩිව ගන්නවා. අරගෙන, ඒ සීලය කඩකෙරෙන කෙනෙක් දැක්කොත් එහෙම ඒකට හැබැයි කේන්ති යනවා. තරහ එනවා. දොස් කියනවා. නිඤාකරනවා. ඒ දේවල් වෙන්න පුළුවන්කම තියෙනවා.

සීලය ඇත්තට ම තියෙන්නේ අපට විපිලිසරවෙන්නේ නැතුව, මේ ධර්ම මාගීය හරියට අරන් යන්න යි. ශ්‍රධාව පදනම්වෙලා තමයි සීලය තියෙන්නේ. අපට බොහෝවිට මේ ප්‍රතග්ජනභාවයත් එක්ක අපි කොයි තරම් සිල් ශික්ෂාපද කැඩුවත් තව කෙනෙක්, විශේෂයෙන් භික්ෂූන් වහන්සේලා පිළිබඳව, ඒ වාගේ ශික්ෂාවක් කැඩෙනකොට බොහෝ අයට කේන්ති යනවා. තරහා යනවා. නුගුණ කියනවා. ශ්‍රධාව විනාශකරගන්නවා. ඒක තමන්ගේ ම දෝෂයක් බව අපි ට වැටහෙන්නේ නැහැ. නමුත් භික්ෂූන් වහන්සේලා නම් මෙබඳු විය යුතු යි කියන අදහසක් අප තුළ තියෙනවා. ඒක සත්‍ය කතාවක්. ඒක ඇත්ත යි. භික්ෂුවක් කියන්නේ මෙන්න මේ නිසා යි කියන දේ අපට ශාසනයෙන් දීලා තියෙනවා. නමුත්

ඒ නිසා අප තුළ කෙළෙස් ඇතිවෙනවා නම්, ශ්‍රද්ධාව විනාශ වෙනවා නම්. දුන් දානය ද අපි දුච්ඡ කරගන්නවා. ඒ වාගේ ම ඒ පිළිබඳව අපි නුගුණ කියනවා නම්, දොස් කියනවා නම්, තව තව අය එක්ක කතාකරනවා නම්, මේවා, අන්තිමේට යන්නේ කොහොට ද? ඵරුෂවචන කේලාමි කීම ආදී මේ මහා කම් පට බවට සකස්වෙනවා. විශේෂයෙන් සමහරවිට නො දැන, අපට පෙනුනු මාත්‍රයෙන් අපි ඒවා තීරණ ගන්නවා. සමහරවිට විමසලා බලනකොට ඒක වෙනත් එකක් වෙන්න පුළුවන්. සමහරවිට ආයතීයන් වහන්සේ නමක් වෙන්නත් පුළුවන්.

ඉතින් අන්න ඒ වාගේ සීලය කියන එක අපි වැරදිවට ගත්තහම බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නනවා, හරියට සපීයෙක් කඳ මැදින් අල්ලාගත්තා වාගේ යි කියලා. ඒ තමයි මේ ශාසනයේ ශීලය හා දෘෂ්ඨිය වැරදියට ගත්තොත් තමාව ම විනාශයට පත්වෙනවා.

ඉතින් ඒ නිසා ශීලයත් මේ සම්මාදිට්ඨියෙන් යුක්ත ශීලය හානියක් කරන්නේ නැහැ. නමුත් මේ සීලබ්බත උපාදානය කියන එක ගත්තහම මේ ශාසනයෙන් බැහැර අය ගාව තියෙන උපාදානයක්. කෙල්පයක්. වැරදි දෘෂ්ඨියක් තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නන්නේ.

තත්ථ කතමං අත්තවාදාදාදානං: අත්තවාද උපාදානය කවරේද යත්, මෙලොවු අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජන ආර්ය්‍යයන් නො දක්නේ ආර්ය්‍යධර්මයෙහි අදක්ෂ වූයේ ආර්ය්‍යධර්මයෙහි අවිනිත වූයේ සත්පුරුෂයන් නො දක්නේ සත්පුරුෂධර්මයෙහි අදක්ෂ වූයේ සත්පුරුෂධර්මයෙහි අවිනිත වූයේ - අවිනිත කියලා කියන්නේ, මේ විනිත කියලා කියන්නේ හික්මෙනවා කියන අර්ථයෙන්. එහි හැසිරෙනවා

කියන අර්ථයෙන්. එතකොට එහෙම නොවන සත්පුරුෂ ධර්මයන් ආයඨී ධර්මයන් කියලා මේ හැම වෙලාවේ ම කියන්නේ මේ බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනාකරපු ඒ උතුම් ශ්‍රී සධර්මය පිළිබඳව යි. අන්න ඒ ධර්මයන් නො දන්නා අදහස කෙනා හැම වෙලාවේ ම රූපං අත්තතො සමනුපසසති. රූපය ආත්මවශයෙන් සලකනවා. මේ සතරමහාධාතුවෙන් යුක්ත වූ, සත්ත්ව-පුද්ගල නොවන රූපය ආත්ම වශයෙන් සලකනවා. ඒ වාගේ ම ආත්මය රූපවත් යයි හෝ දකී. තමන්ගේ ආත්මය රූපවත් එකක් හැටියට දකිනවා. රූපය ආත්මය රූපය ම ආත්මය නෙවෙයි. ආත්මය අනෙකක්. රූපය අනෙකක්. නමුත් මගේ මේ ආත්මය රූපවත් එකක් හැටියට දකිනවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්න්නේ ඒක, ගසක ඡායාව වාගේ යි කියලා යි. ගස අනෙකක්, ඡායාව අනෙකක්. නමුත් මේ ගසේ ඡායාව විදියට මේක ගසේ ඡායාව. ඒ වාගේ මේ ආත්මය රූපයක් හැටියට විද්‍යාමානවෙනවා. පෙනෙනවා කියලා, මේ ආත්මය රූපවත් එකක් හැටියට සලකනවා. දෘෂ්ඨී වශයෙන් ගන්නවා. ඒ වාගේම ආත්මයෙහි රූපය ඇතැයි හෝ දෘෂ්ඨී ගන්නවා. එතකොට ආත්මය කියන එක අනෙකක්. රූපය කියන එක අනෙකක්. මගේ ආත්මය තුළ මේ රූපය තියෙනවා කියලා දකිනවා. හරියට මලක සුවඳ වාගේ. මල අනෙකක්, සුවඳ අනෙකක්. නමුත් මේ මල සුවඳින් යුක්ත යි. ගන්ධයන්ගෙන් යුක්ත යි කියලා ඒ විදියට ආත්මය තුළ රූපය තියෙනවා කියලා හෝ දකිනවා.

එහෙම නැතිනම් රූපයෙහි ආත්මය තියෙනවා කියලා දකිනවා. හරියට කරඬුවක් ඇතුළේ මැණිකක් තියෙනවා වාගේ. හරියට කරඬුව හැටියට අපි රූපය ගත්තොත්, මැණික

හැටියට ගත්තොත් ආත්මය යි. එතකොට කරඬුව තුළ මැණික තියෙන්නා හා සමානව මේ රූපය තුළ ආත්මය තියෙනවා කියලා මේ වාගේ විවිධ ආකාරයේ දෘෂ්ටි මේ ධර්මයෙන් බැහැර අයට යෙදෙන්න පුළුවන්. එතකොට මේවා, මේ දෘෂ්ටි හතර එකවර යෙදෙන්නේ නැහැ. මාරුවෙන් මාරුවට මේ දෘෂ්ටි, දෘෂ්ටි අයින් නො කරපු කෙනාට මේක යෙදෙන්න පුළුවන්.

එතකොට ඒ අත්තවාද උපාදානය පිළිබඳව යි සඳහන් වෙන්නේ.

එතකොට මේවා ධර්ම වශයෙන් ගත්තොත් කාම උපාදාන, දිට්ඨි උපාදාන, අත්තවාද උපාදාන කියන මේවා ගත්තහම, කාම උපාදානය කියලා කියන්නේ ලෝභ චෛතසිකය ම යි. ලෝභ චෛතසිකයට යි කාමඋපාදානය කියලා කිව්වේ. ඒක ම යි විවිධ ආකාරයෙන් මේ පෙනෙන්නේ.

දිට්ඨි උපාදාන, සීලබ්බත උපාදාන, අත්තවාද උපාදාන කියන දේවල් දිට්ඨි නමැති චෛතසිකයෙන්. මෙතැන දිට්ඨිය කියලා කිව්වේ මිච්ඡා දිට්ඨිය යි. මිච්ඡා දිට්ඨිය කියලා අකුසල චෛතසිකයක් තියෙනවා නේ. අන්න ඒ චෛතසිකය තමයි මෙතැන මේ දිට්ඨි උපාදාන, සීලබ්බත උපාදාන, අත්තවාද උපාදාන කියන තුන් උපාදානය ම සිටකරන්නේ. දිට්ඨිය කියන එක නැතිවෙනවා සෝවාන් ඵලයට පත්වුණහම. දිට්ඨිය නැතිවීම නිසා ඒ සෝවාන් පුද්ගලයාට මේ උපාදාන හතරෙන් දිට්ඨි උපාදාන, සීලබ්බත උපාදාන, අත්තවාද උපාදාන කියන තුන් උපාදානය ම අනුසයත් එක්ක ම නැතිවෙලා යනවා. සහමුලින් ම නැතිවෙලා ගිහිල්ලා ඒ සෝවාන් පුද්ගලයාට කාම උපාදානය විතරක් රහත් වෙනකම් පියවරෙන් පියවර සකස්වෙනවා.

එතකොට ධර්ම වශයෙන් ගත්තහම දිට්ඨිය හා ලෝභය. ඇයි මේ ධර්ම දෙක විතරක් පෙන්නුවේ? යම් අරමුණු දැඩිව ගැනීම කියන යමක් වෙනවා නම් ඒ වෙන්තේ මේ දෙකෙන් පමණ යි. ද්වේශය කියන එක අකුසලයක්. ද්වේශයක් ආවාම අපට සමහරවිට දරාගන්න බැහැ. නමුත් අපි හැම වෙලාවේ ම ද්වේශය කියන අරමුණ දිහා බලන්නේ ඒකේ ඇලෙන්න නෙවෙයි. ඒක අල්ලාගන්න නෙවෙයි. ඒක අපි අයින් කරන්න තමයි බලන්නේ. අපි හැම වෙලාවේ ම ඒ අරමුණු ප්‍රතික්ෂේප කරන බවක් තමයි තියෙන්නේ. ද්වේශය කියන එක. ද්වේශය කියන එකත් බරපතල යි. නමුත් ඒකෙ තියෙන්නේ දැඩිව ගන්නවා කියන එක නෙවෙයි. ඒ නිසා මේකේ අර්ථය ම දැඩිව ගන්නා ධර්මයෝ කියන එක, දැඩිව ගැනීම කියන එක නිසා, ලෝභයෙන් හා දිට්ඨියෙන් තමයි දැඩිව ගන්නේ. එතකොට ලෝභයෙන් ගන්නවාට වැඩිය දිට්ඨියෙන් ගැනීම කියන එක භයානක යි. ඒ හේතුව තමයි මේ කාම උපාදානය කියන එකත් ලෝභය ම තමයි. නමුත් දිට්ඨිය ඇතිවෙන්නේ ත් ලෝභය නිසා යි. ඒ නිසා මේ කාමයට වඩා දිට්ඨිය හරි භානිකර යි. භයානක යි. අපේ බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන්නේ මේ ආනන්තරිය පාපකම්යට වඩා භයානක යි මේ මිත්‍යාදෘෂ්ටිය කියන එකයි. ඒ මිත්‍යාදෘෂ්ටිය පුද්ගලයාගේ හවයේ කොනක් පෙන්නන්න පුළුවන්කමක් නැහැ. අහවල් කාලයේ මිඳෙනවා කියලා පෙන්නන්න පුළුවන්කමක් නැහැ. ඒ තරම් භයානක යි මේ දිට්ඨිය කියන එක.

දිට්ඨිය කියන එක කොයිතරම් භයානක ද කියන එක අපට හොඳට පෙනෙන කාරණාවක් තියෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ සෝවාන් ඵලය පිළිබඳව පෙන්නනකොට, මේ මහ පොළොවෙන් නිය පිටට පස් ටිකක් අරගෙන, බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නනවා, “මහණෙනි, සෝවාන් පුද්ගලයා

නැතිකරපු දුක, ඒ කියන්නේ මේ දිවිය නැතිවීම නිසා නැතිකරපු දුක, මේ මහපොළොවේ පස් හා සමානයි. සෝවාන් පුද්ගලයාට ඉතිරිවෙව්වි දුක මේ නිය පිට තියෙන පස් ටික හා සමාන යි". එතකොට ඔබට පෙනෙනවා, ඔබට මහාමේරු පව්නයටත් උපමා කරලා අර ගල්කැට හතක් උපමා කරලා ඒක පෙන්නවා.

ඒකෙන් අපට පෙනෙන දෙයක් තමයි මේ දිවිය නිසා මොන තරම් දුක් ගොඩක් අප තුළ ඇතිවෙලා තියෙනවා ද? දිවිය කිව්වහම, මේ තුන් දිවිය නිසා ම. නියත මිත්‍යාදෘෂ්ටිය, සීලබ්බතපරාමාසය, අත්තවාද උපාදානය කියන මේ උපාදාන තුන නිසා ම, ඒ තරම් දුක් ගොඩක් ඇතිවෙලා තියෙනවා. මේ දිවිය ඇතිවෙන්න එක ම හේතුව තමයි, මේ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රී සධම්ම නො දන්නාකම.

ඒ නිසා මේ සංයෝජනයන් පිළිබඳවත් පෙන්නන කොට බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නන්නේ, මේ ඇතැම් සංයෝජනයෝ තියෙනවා, දිවියත් වන සංයෝජනයෝත් වන ධර්ම. එතකොට ඒ දිවිය හා සංයෝජන කියන කාරණා දෙක ගත්තහම, දැන් බැඳීම නේ. එතකොට ඒ බැඳීමවලින් දිවිය හා බැඳුණු දේ අපි කොච්චර සමාධියක් තුබුණ ත්, කොච්චර සීලයක් තිබුණ ත්, කොච්චර අපි භාවනා කරත්, වියරිය කරත්, කොච්චර ඒ ශ්‍රධාවක් තිබුණත්, එතැනින් ඒක නැතිකරන්න බැහැ. මේ දිවිය නැතිකරන්න වෙන්තේ දූෂිතයකින්. ඇත්තක් දැකීමකින් ම යි, වැරදි දෘෂ්ටිය නැතිවෙන්නේ. ඊට පස්සේ ඇතිවෙව්වි ආශ්‍රව භාවනා බලයෙන්, සමථයෙන්, සමාධියෙන්, නැවත නැවත භාවිතා කිරීමෙන් නැතිකරන්න පුළුවන්කම තියෙනවා.

මේ සාසනයෙන් බැහැර බොහෝ අය පුද්ගලිකව විදියට වියහිය කරනවා, උත්සාහ කරනවා. නමුත් එයාලා කවදාවත් දුකෙන් මිදෙන්නේ නැත්තේ එයාලාට ඒ නිවැරදි දඬුනිය නැති නිසා යි. ඒ නිසා දඬුනිය පැහැදිලිවීමෙන්, දඬුනියට පත්වීමෙන් ම තමයි, දිට්ඨිය නැතිවෙන්නේ. ඊට පස්සේ මේ දිට්ඨිය නැතිවෙනකොට, ඒ දිට්ඨිය හා බැඳිවි අර කියපු ආකාරයෙන් මහපොළොව හා සමාන මහා දුක් කන්දරාවකින් තමන් නිදහස්වෙනවා.

ඒ නිසා මේ දිට්ඨිය තියෙන තාක් කල්, මේ සියලු දුක් අපි උරුමකම් කියනවා. නිරයේ උපදින, සතර අපාය, ප්‍රේත ලෝකය ආදී මේ හැම තැන ම උපදින්න පුළුවන්බව, ඒ දුකට අපි උරුමකම් කියනවා මේ දිට්ඨිය තියෙනකම්.

ඉතින් අන්න ඒ නිසා මේ දිට්ඨිය කියන එක හරි භයානක යි. ඒ දිට්ඨිය නිසා ඇතිවෙන මහා දුක් ගොඩ ඔබ බලාගන්න. අපට යම් කෙලෙස් ගොඩක් ඉපදෙනවා නම් ඒත් ඒවා යි. මේ දිට්ඨිය නිසා ම යි ඇතිවෙන්නේ.

එතකොට මේ දිට්ඨි පිළිබඳව පෙන්නන්නේ කාමුපාදානං අට්ඨසු ලෝභසහගතෙසු විතකුපාදෙසු උපපජ්ජති. කාම උපාදානය උපදින්නේ කොහේ ද? ලෝභසහගත සිත් අටේ කාම උපාදානය උපදිනවා. කාම උපාදානය ඇතිවෙන්නේ මොන සිත්වලද? අපි සිත් වශයෙන් ගත්තොත්, ඔබ ඉගෙනගන්නවා අහිංසාය. ලෝභමූල සිත් අටක් තියෙනවා. අකුසල් සිත් දොළහ යි ඔක්කෝම. ඒ අකුසල් සිත් දොළහෙන් ලෝභමූල සිත් අටක් තියෙනවා. හතරක් දිට්ඨිසම්පයුත්ත, හතරක් දිට්ඨිවිප්පයුත්ත යි. නමුත් කාම උපාදානය මේ සිත් අටේ ම උපදිනවා. සෝමනස්සසහගත දිට්ඨිගතසම්පයුත්ත, කියලා මේ විදියට පෙන්නන්නේ අකුසල සිත්. එතකොට ඒ

ලෝභමූල සිත් අටේ තමයි මේ කාම උපාදානය හටගන්නේ. දිට්ඨි උපාදානය, අත්තවාද උපාදානය, සීලබ්බත උපාදානය කියන ඒවා වතුසු දිට්ඨිගතසම්පයුතේ තසු විතතුපපාදෙසු උපපජ්ජනති. එතකොට දිට්ඨිගතසම්පයුත්තියෙන් යුක්ත වූ සිත් හතරේ තමයි අනිත් ඒ දේවල් උපදින්නේ. එතකොට අර කියපු ආකාරයෙන් කුසල් අකුසල්වල විපාකයක් නැත, මවට පියාට සැළකීමේ විපාකයක් නැත, ආදී මේ දෘෂ්ඨිසහගත දේවල්.

සාමාන්‍යයෙන් මේ දෘෂ්ඨි කියන ඒවා දිට්ඨිය කියන ඒවා, මේ දෙසැටක් මිත්‍යාදෘෂ්ඨිය කියන එක අර නියත මිත්‍යාදෘෂ්ඨිය විතරක් නෙවෙයි. මේ දිට්ඨිගතසම්පයුක්ත කියන එකට සාමාන්‍යයෙන් අපි ඇතැම් අය මේ සාසනයේ අයත් මේ දේවල් සමහරවිට ඇතිකරගන්නවා. ඒ දේවල් දෘෂ්ඨියෙන් යුක්තව. ඒවා අපිම සාධාරණීයකරගෙන යම් අකුසලකමියන් තුළ අපි යුක්තවෙනවා. ඉතින් එතකොට ඒ දිට්ඨි උපාදානය පිළිබඳව.

එතකොට දැන් ඔන්න උපාදානය. දැන් මෙතැන

කතමෙ ධම්මා උපාදානා: කියලා මාතෘකාව. මොනවාද උපාදානයේ කියන්නේ? කාම උපාදාන, දිට්ඨි උපාදාන, සීලබ්බත උපාදාන, අත්තවාද උපාදාන - ඔන්න උපාදාන ධර්ම. හොඳට මතක තියාගන්න, ඕවාට විතරයි උපාදාන කියලා කිව්වේ. ඊට පස්සේ කියනවා,

කතමෙ ධම්මා නො උපාදානා: උපාදාන නොවන ධර්මයෝ මොනවා ද?

යාපනයා උපාදාන අවසෙසං අකුසලං, චතුස්ස භූමිස්ස කුසලං, චතුස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකතං, රූපං ච, නිබ්බානං ච, ඉමෙ ධම්මා නො උපාදානා.

ඒ උපාදානය තබා, ඒ උපාදානය පැත්තකින් තිබ්බහම අවශේෂ අකුසලධර්මී, දැන් උපාදානය ගත්තහම, උපාදානය යෙදෙන සිත් අට ගත්තහම ලෝහමුල සිත් අට, ඒ දෙක හැරියහම එතකොට, ඊට පස්සේ ඒ අවශේෂ, දැන් ද්වේෂසහගත සිත් තියෙනවා. මෝහ සහගත සිත් තියෙනවා, ඒවා අකුසල යි. අවශේෂ අකුසල ධර්මී. අවශේෂ අකුසලයෝ. සිවු බිම කුසලයෝ. සතර භූමියේ කුසල ධර්මීයෝ. සිව් බිම විපාකය, චතුස්ස භූමිස්ස විපාකො විපාක ධර්මී තිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකතං ක්‍රියා අව්‍යාකෘත ධර්මී එතකොට තුන් භූමියේ තියෙන ක්‍රියා සිත්. ක්‍රියා ධර්මීයෝ. රූපං ච, නිබ්බානං ච, ඉමෙ ධම්මා නො උපාදානා. රූපයත් නිබ්බානයත් උපාදානයේ තබලා අවශේෂ අකුසල ධර්මීයෝ අවශේෂ සියලු කුසල ධර්මීයෝ ද සතර භූමියෝ විපාකයෝ ද, තුන්බිම ක්‍රියා ධර්මීයෝ ද සියලු රූපයත් ද, නිබ්බානය ද කියන මේ ඔක්කෝම උපාදාන නො වන ධර්මීයෝ හැටියට අපි තේරුම්ගන්න ඕන. උපාදාන කිව්වේ අර හතර යි. ඒ හතරට ඇරියහම, අනික් සියල්ල ම දාන්න පුළුවන් උපාදාන නොවන ධර්මීයෝ හැටියට.

අපි කියමුකො යම් සිල්ලර බඩු කඩයක, සිල්ලර බඩු, ආහාර වර්ග, පළතුරු වර්ග, විෂ වර්ග, බෙහෙත් වර්ග ආදී බොහෝ බඩු මෙහි තියෙනවා. කෙනෙක් මේ කඩි තියෙන විෂ වර්ග මොනවා ද කියලා ඇහුවොත්, ඒ විෂ වශයෙන් තියෙන දේවල් අපි කියනවා. කුහුඹියන් පළවා හරින්න, මදුරුවන් පළවා හරින්න, තව නොයෙක් දේවල් පළවා හරින්න,

යොදාගන්න විකුණන්න තියෙන විෂ ජාති එහි තියෙනවා. ඊට පස්සේ මේ විෂ ජාති නැතුව වෙන මොනවාද තියෙන්නේ කියලා ඇහුවොත් අපට ඒ කඩේ තියෙන අනෙක් සියළුම දේ - එළවළු, පලතුරු, තවත් වියලි ආහාර, ඕනෑ එකක් කියන්න පුළුවන්.

ආත්ත ඒ වාගේ තමයි මෙතැන උපාදාන නොවන ධර්මයෝ කියලා කිව්වහම, අවශේෂ අකුසලයෝ, නිවන රූප ආදී සියලු දේ උපාදාන නොවන ධර්ම යි.

කතමෙ ධම්මා උපාදානියා: අන්න ඊට පස්සේ කියනවා, උපාදානිය කියලා කිව්වේ, උපාදානයට හිත ධර්මයෝ මොනවා ද? උපාදානිය කියන එකෙන් අදහස් කරන්නේ උපාදානය ඇතිවෙන්න හේතුවන ධර්මයෝ මොනවාද කියන එක යි. එතකොට උපාදානිය කියන එක උපාදානය කියන ධර්මයෝ ම උපාදානිය වෙන්න පුළුවන් ක්‍රමයකුත් තියෙනවා. නමුත් අපි මෙතැන ගත්තහම මෙතැන දී උපාදානිය කියන එකේ වචනයේ අපි අර්ථය ගන්න ඕන, උපාදානයට අරමුණුවන ධර්මයෝ යි. එහෙම නැතිනම්, යම් ධර්මයක් හේතුවෙන් උපාදානය ඇතිවෙනවා නම්, ඒ උපාදානය ඇතිවෙන්න හේතුවෙව්ව් ධර්ම ටිකට තමයි උපාදානිය ධර්මයෝ කියලා කියන්නේ. පහසුවෙන් කිව්වොත්, උපාදානයට හිත ධර්ම කියන එක යි. ඒවා මොනවා ද?

කතමො ධම්මා උපාදානියා:

තිස්ස භුමිස්ස කුසලං, අකුසලං, තිස්ස භුමිස්ස විපාකො, තිස්ස භුමිස්ස කිරියාව්භාකතං, සබ්බං ච රූපං, ඉමෙ ධම්මා උපාදානියා. කියලා පෙන්නනවා. (මේකේ පෙළේ අකුරුවල මුද්‍රණ දෝෂයක් තියෙනවා. මේකේ සඳහන්වෙලා තියෙන්නේ

අනුපාදානියා කියලා යි. එතැනට එන්න ඕන උපාදානියා කියලා යි.)

එතකොට උපාදානිය, උපාදානයට හිත ධර්මයෝ මොනවා ද? ත්‍රෛභුමික - කාමාවචර, රූපාවචර, අරූපාවචර - කුසල ධර්මයෝ ය, අකුසල ධර්මයෝ අර උපාදානය හැර අනික් අකුසල ධර්මයෝ ය, තුන්බිම විපාක ය, ත්‍රෛභුමික ක්‍රියාව්‍යාකෘත ධර්මයෝ ය, තුන් බිම ක්‍රියා සිත් ද, හැම රූපයක් ද මේ උපාදානිය ධර්මයෝ යි.

එතකොට මේකේ අපට වෙනසක් තියෙනවා. ඉස්සරවෙලා උපාදාන නොවන ධර්ම පෙන්නලා, උපාදානිය ධර්මයෝ පෙන්නනවා. එතකොට යම් වෙනසක් පෙන්නලා තියෙනවා. උපාදාන නොවන ධර්මයන්ට පෙන්නුවා, මේ නිව්‍යානය කියන එකත්. ඒක හැරලා, උපාදානිය ධර්මයන්ට, ඒක හැරලා අනික් සියලු දේ උපාදානිය කියන කොටසට, ගොඩට දාලා තියෙනවා. එතකොට උපාදානයට හිත. උපාදානයට හිත වෙන්න පුළුවන්. අකුසලයත් උපාදානයට හිත වෙන්න පුළුවන්. කුසලයත් උපාදානයට හිත වෙන්න පුළුවන්. විපාකයත් උපාදානයට හිත වෙන්න පුළුවන්. ක්‍රියා සිතුවත් උපාදානයට හිත වෙන්න පුළුවන්. රූපයත් උපාදානයට හිත වෙන්න පුළුවන්. මොකද මේ උපාදානයට හිත බව හා උපාදානය දෙකක්. ඔබ අහලා ඇති නේ මේ මහා වේදල්ල සූත්‍රයේ⁴ මහා පුණ්ණම සූත්‍රය⁵ වාගේ මේ සූත්‍රවල පෙන්නන, උපාදානය ම හා ස්කන්ධ, උපාදානස්කන්ධ උපාදාන කියන ඒවා දෙකක් ද එකක් ද කියලා ඔය වාගේ අහන සංවාද

⁴ 2500 බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටකය - මජ්ඣිම නිකාය (1) 684වැනි පිටුව.

⁵ 2500 බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටකය - මජ්ඣිම නිකාය (3) 118වැනි පිටුව.

තියෙනවා. ඉතින් ආන්න ඒ වාගේ පෙන්නනවා මේ ස්කන්ධ ටික තමයි උපාදානස්කන්ධ කියන්නේ.

එතකොට උපාදාන කියලා කියන්නේ ඒ අරභයා තියෙන ඡන්දරාගය, කැමැත්ත, ආශාවට යි. එතකොට මේ දෙක දෙකක්. හැබැයි මේ දෙක වෙන වෙන ම උපදිනවා නෙවෙයි. මේ දෙක එකට උපදින්නේ. නමුත්, ධර්ම දෙකක් හැටියට යි අපි ඒවා තේරුම්ගන්නේ. ඉතින් අන්න ඒ නිසා මෙතැන උපාදානය නිව්භාය වගේ ම ඊට පස්සේ නව ලොකෝත්තර ධර්ම සියල්ල ම අපට ගන්න පුළුවන් උපාදානයට හිත නො වූ ධර්මයෝ හැටියට. ඒකේ ඊළඟට අපට පෙන්නනවා මේ උපාදානයට හිත ධර්මයෝ තේ පෙන්නන්නේ. එතකොට ඒකේ අරවා නෑ කියලා කියන්න අවශ්‍ය නැහැ. හිත ධර්මයෝ ටික විතරක් තියෙනවා. කුසලයත්, අකුසලයත්, විපාකයත්, ක්‍රියා සිත්තත්, සියලු රූපත්, උපාදානයට හිත යි. මේවා අපි නො තේරෙනවා නම් සාකච්ඡාවට අරගෙන අපි මේක ටිකක් තවත් විස්තර කරගම්මු.

කතමෙ ධම්මා අනුපාදානියා: උපාදානයට හිත නො වූ ධර්මයෝ මොනවා ද?

චක්ඛාරො මග්ගා අපරියාපනනා. චක්ඛාරී ච සාමඤ්ඤඵලානි නිබ්බානං ච. ඉමෙ ධම්මා අනුපාදානියා. උපාදානයට හිත නො වන්නේ මොනවා ද? සතරමාගීයෝ ද, සතරඵලයෝ ද, නිවන ත් කියන මේ ටික විතර යි උපාදානයට හිත නැත්තේ. එතකොට මේ මාගී අවස්ථාව, ඵල අවස්ථාව, හා නිවන කියන අංගයන්. ඊට මෙහා සියලු දේ උපාදානයට හිත යි කියන එක තමයි මේ අනුපාදානීය ධර්මයෝ කියලා කියන්නේ, උපාදානයට හිත නො වූ ධර්ම. එතකොට කවදාවත් මේ මාගී ධර්මයෝ ගත්තහම ඒ වාගේ බෝධිපාක්ෂික ධර්මයෝ ගන්න,

සතරසතිපට්ඨානය, ඊට පස්සේ සප්තබොජ්ඣංගය, ආයාසී අෂ්ටාංගික මාග්ගීය මේ දේවල් ගත්තහම මේවා අරමුණු කරලා කෙනෙකුට ලෝභය ඇතිකරගන්න පුළුවන්කමක් නැහැ. මේවා අරමුණු කරලා කෙනෙකුට දිට්ඨිය ඇතිකරගන්න පුළුවන්කමක් නැහැ. හැබැයි වෙනත් කුසලයක් අරමුණු කරලා ඇතිකරගන්න පුළුවන්. අපි දානයක් දීපු එකක් වෙන්න පුළුවන්. අපි ලෝකික වශයෙන් රැකපු සීලයක් වෙන්න පුළුවන්. මේ වගේ දෘෂ්ඨි ලෝභ ඇතිකරගන්න පුළුවන්. ඒ නිසා තුන්බිම කුසලයෝ උපාදානීය යි කියලා කිව්වා. ඒ නිසා යි තුන් බිම කියලා කිව්වේ. සතරභූමිය කිව්වහම මේ ලෝකෝත්තර භූමියත් ඇතුළත්ව තමයි සතර භූමිය කියලා කියන්නේ. ඒකට කියන්නේ **චතුසු භූමීසු** කියලා ඒකෙන් කියන්නේ. **තීසු භූමීසු** කිව්වහම ලෝකෝත්තර භූමිය අත්හැරලා. ඉතින් එතකොට අනුපාදාණීය ධර්මයෝ ගත්තහම, උපාදානයට හිත නැති, ධර්මයෝ මේ කියපු මාග්ගී ඵල හා නිව්භානිය කියන මේ නව ලෝකෝත්තර ධර්මය කියලා අපි හොඳින් කතාකරලා තියෙන අන්න ඒ ධර්ම ටික උපාදානයට හිත නැහැ. ඊට පස්සේ

කතමෙ ධම්මා උපාදානසමපයුත්තා: ඒ කියන්නේ උපාදානසමපයුත්තා කියලා කියන්නේ උපාදානය සමග එකට මිශ්‍රවෙලා, එකට එකතුවෙලා, තියෙන්නේ මොන ධර්මයෝ ද කියලා පෙන්නනවා. ඒ කියන්නේ අපි හරියට මේ වතුරට කිරි සීනි කහට මිශ්‍රවෙලා තියෙන්නා වාගේ, වෙන්කරන්න බැරි ආකාරයෙන් ඔවුනොවුනට මේ ගිලගෙන තියෙන ධර්මයෝ හැටියට මේ සම්ප්‍රයුක්ත ධර්ම එතකොට මේ **කතමෙ ධම්මා උපාදාන සමපයුත්තා:** උපාදානය සමග ම එකට ගැටිලා, ගැලිලා, මිශ්‍රවෙලා තියෙන්නේ මොනවා ද? **චක්ඛාරො දිට්ඨිගතසමපයුත්තා** ලෝභසහගතචිත්තපපාදා,

වතකාරො දිට්ඨිගතවිපපයුක්තා ලොභසහගතවිතතුපපාදා
එත්ථුපපනං ලොභං යපෙනා, ඉමෙ ධම්මා
උපාදානසම්පයුක්තා කියලා පෙන්නවා.

මෙතැනින් අදහස්කරන්නේ දෘෂ්ටිසහගතසම්ප්‍රයුක්ත වූ
ලෝභමූල සිත් සතර, දෘෂ්ටිගතවිප්‍රයුක්ත වූ ලෝභසහගත සිත්
සතර, එතකොට මේ අටේ නේ අපි කිව්වේ මේ උපාදාන
සතර යෙදෙන්නේ. එතකොට මේ උපත්, මෙහි උපත්
ලෝභය එතකොට මේ සිත් අටෙන්, අපි කියමු ලෝභමූල
සිතක් උපදිනවා අපට. ඒ ලෝභමූල සිත කෙනෙකුට
දෘෂ්ටියෙන් යුක්තවෙන්නත් පුළුවන්. “මේ දේවල් ඉතින් මේ
වැඩියෙන් තියෙන අයගෙන් ගත්තට කමක් නැහැ. මේවාට
තණ්හා නො කර ඉතින් අපට මේවා පාවිච්චි කරන්න
පුළුවන්. වැඩියෙන් තියෙන අයගෙන් දුප්පතුන්නට දුන්නාට
කමක් නැහැ” කියලා ඒ වගේ අපට සමහරවිට දෘෂ්ටි
උපදින්න පුළුවන්. දානය සම්බන්ධයෙනුත් උපදින්න පුළුවන්.
ඉතින් අන්න ඒ විදියට කෙනෙක් මේ දිට්ඨි සහිතව හෝ
දිට්ඨි විප්පයුක්තව හෝ යම් සිතක් උපදිනකොට ඒ සිතේ
තියෙන ලෝභය නේ දැන් මෙතැන උපාදානයවෙන්නේ. ඒ
ලෝභය හෝ දිට්ඨිය තමයි උපාදානය වෙන්නේ. එතකොට
උපාදාන සම්පයුක්ත ධර්මයෝ මොනවාද කියලා ඇහුවොත් ඒ
ලෝභය, ලෝභය සමග මිශ්‍රවෙලා කියන්න බැහැ නේ. ඉතින්
ඒ නිසා අපි චතුර එක්ක මොනවාද මිශ්‍රවෙලා තියෙන්නේ
කියලා ඇහුවොත් අපි කියන්නේ, චතුරත් එක්ක මිශ්‍රවෙලා
තියෙනවා නම්, කිරි, සීනි, කහට, මේ ටික තමයි අපි
කියන්නේ. මොනවාද චතුර එක්ක එකතුවෙලා තියෙන්නේ?
කියලා ඇහුවොත් කිරි එකක් අරගෙන එතකොට අර ටික
කියනවා. මේකේ චතුරත් එකතුවෙලා තියෙනවා තියෙන්නේ
නැහැ.

අන්න ඒ වගේ යම් සිතක දිටිය සමග, ඒ කියන්නේ උපාදානය සමග, මිශ්‍රවෙලා තියෙන්නේ කුමක් ද කියලා අහනවා වගේ එකක්, තමයි මෙතැන අහන්නේ, මොන ධර්මයෝ ද උපාදානය සමග එකතුවෙලා තියෙන්නේ? එතකොට උපාදානය පෙන්නලා ඒක සමග තියෙන අනික් දේවල් ටික පෙන්නනවා. සම්ප්‍රයුක්ත ධර්මයෝ හැටියට වේදනාව, ස්පර්ශය, සංඥාව, තවත් වියරිය, තියෙනවා නම් කුසල පැත්තේ හෝ අකුසල පැත්තේ, ආදී මේ කුසල් සිතේ නම් කුසල් සිතේ යෙදෙන අවශේෂ වෛතසික ධර්ම, මෙතැන කුසල් සිතක් වුණත්, මෙතැන දිටිය වෙනකොට අකුසල් ම තමයි. කුසල් සිත අරමුණුවෙලා, එතකොට මේක අපි අකුසලය ගැන ම යි කතාකරන්න මින. කුසලය ගැන නෙවෙයි. එතකොට ඒ විදියට ගත්තහම ඒ අකුසල් සිතක තියෙන ලෝභය, ලෝභය නිසා නම් අකුසල් උපදින්නේ, එතකොට ඒ අපි කතාකරපු ලෝභ මූල සිත් අටේ ලෝභය ඇරියා ම ඒ සිත සමග යෙදිලා තියෙන සෙසු වෛතසික ධර්මයෝ උපාදාන සම්ප්‍රයුක්ත ධර්මයෝ හැටියට පෙන්නනවා. මම හිතන්නේ මේක තේරෙන්න ඇති උපමාවත් එක්ක. මේක තව අපැහැදිළි නම්, සාකච්ඡාවේ ඒක කතාකරන්න පුළුවන්.

එතකොට මෙතැනට කවදාවත් රූපය ගන්නේ නැහැ. ඇයි රූපය ගන්නේ නැත්තේ? මේ සිතුවිලි සිත සමග මේ රූපය සම්ප්‍රයුක්ත වෙන්නේ නැහැ. එකට යෙදෙන්නේ නැහැ. ඒ නිසා තමයි රූපය ගන්නේ නැත්තේ සම්ප්‍රයුක්ත ධර්ම කතාකරන කොට.

කතමෙ ධම්මා උපාදාන විපප්පකතා: උපාදානයට වෙන්වෙලා වෙන්ව පවතින ධර්මයෝ මොනවා ද? එතකොට පෙන්නනවා, දෘෂ්ටිගතවිප්‍රයුක්ත ලෝභසහගත සිත් සතරෙහි උපත්

ලෝභයැ, දෝමනස්සහගත සිත් දෙක යැ, විචිකිත්සාසහගත සිත යැ, ඖද්ධත්තාසහගත - උද්ධච්චසහගත - සිත යැ, සියුබ්බො - සතර භූමියෝ - කුසල යැ, සියුබ්බො විපාක යැ, තුන්බ්බො ක්‍රියාවාහකාක යැ, රූපය ද, නිව්ඤ්ඤා දැයි මොහු උපාදානවිප්‍රසූක්ත ධර්මයෝ යි. උපාදානය සමග මිශ්‍රවෙලා නැති, එකතුවෙලා නැති ධර්මයෝ මොනවා ද කියලා ඇහුවාම, එතකොට කියන්නේ දිට්ඨිගත විප්පයුත්ත ලෝභසහගත සිත් හතරේ උපන් ලෝභය. එතකොට දිට්ඨිගත සම්පයුත්ත සිතක් ගත්තොත්, ඒකේ දිට්ඨියත් තියෙනවා, ලෝභයත් තියෙනවා. ඒ නිසා මේවා උපාදාන, උපාදාන සම්පයුත්ත වෙන්න පුළුවන් කියලා කියන්න පුළුවන්. නමුත් දිට්ඨිගත විප්පයුත්ත සිතක් ගත්තහම ඒකේ උපාදාන ධර්මයෝ එක යි තියෙන්නේ. ලෝභය විතර යි. දිට්ඨිය යි ලෝභය යි දෙක ම නැහැ. එතකොට ඒ දිට්ඨිගත සම්පයුත්ත ලෝභ සහගත සිත් හතරේ උපන් ලෝභයත්, දෝමනස්ස සහගත සිත් දෙක. එතකොට දෝමනස්ස සහගත සිත් දෙක ගත්තහම, අපට ද්වේශය වශයෙන් ගත්තහම සිත් උපදිනවා නම් ඒ අකුසල් සිත යි. මෝහ වශයෙන් උපදින විචිකිච්ඡා සහගත සිත, උද්ධච්ච සහගත සිත. මේ එකකවත් උපාදාන කියන මේ දේවල්, ඒ ධර්ම යෙදිලා නැහැ. උපාදාන කියන අර ධර්ම යෙදිලා නැහැ. ඊට පස්සේ සිව්බ්බ කුසල්. කුසල්වලත් උපාදානය යෙදෙන්නේ නැහැ. විපාක, ඒ වගේ ම තුන්බ්බ ක්‍රියාව, නිව්ඤ්ඤා, රූපය. ඒ ඔක්කෝම උපාදානය සමග මිශ්‍රවෙලා නැති ධර්ම ටිකක්. මේ ධර්ම ගැන කතාකරනකොට උපාදාන සමග මිශ්‍ර නොවන ධර්ම හැටියට පෙන්වනවා. ඒවාට කියනවා උපාදාන විප්පයුත්ත ධර්මයෝ කියලා.

කතමෙ ධම්මා උපාදානා වෙව උපාදානියා ව: මොන ධර්මයෝ ද - දැන් අපි මේ සම්මුතියක් ගැන නෙවෙයි මේ

කතාකරන්නේ. ඒ නිසා මේක ඔබට ටිකක් අවධානයෙන් අහගන්න වෙයි. එතකොට මේ සම්මුතියක් ගැන නෙවෙයි යන නිසා. - උපාදාන ද උපාදානීය ද වූ ධර්මයෝ කවරහ යත්: මොනවා ද කියලා අහනවා. උපාදාන ද? එතකොට මෙතැන අපි කතාකරනකොට ඒ උත්තරය තුළ, ප්‍රශ්නයක් වශයෙන් දැන් මේ අහන්නේ. ඒ උත්තරය තුළ අපට උපාදාන කියන ධර්මයෝත්තියෙන් නිසේන ඕන, උපාදානයට හිතබවත් නිසේන ඕන. දැන් උපාදානයට හිත ධර්මයෝ අපි කතාකරන්නේ. උපාදානයට හිත බව නිසේන පුළුවන්, උපාදාන නො වී. නමුත් මෙතැන අහන්නේ, උපාදානත් වන, උපාදානයට හිතත් වන ධර්මයෝ මොනවා ද කියලා තමයි ප්‍රශ්නය අහන්නේ. එතකොට මේ අපි ප්‍රශ්නයට අනුව යි අපි මේකේ විසඳුම සොයන්න ඕන.

උපාදාන ද උපාදානීය ද වූ ධර්මයෝ කවරහ යත්: එතකොට කියනවා

ඒ උපාදානයෝ මැ උපාදාන ද උපාදානීය ද වෙත් කියලා.

ඒ කියන්නේ උපාදාන නිසේනවා නේ හතරක්. කාමඋපාදාන, දිට්ඨිඋපාදාන, සීලබ්බතඋපාදාන, අත්තවාදඋපාදාන කියලා මේ උපාදාන හතරක් නිසේනවා. එතකොට කාමඋපාදානය නිසා දිට්ඨිඋපාදානය ඇතිවෙන්න පුළුවන්. කෙනෙකුට ඒ වැරදි දෘෂ්ඨි ඇතිවෙන්නේ ලෝභය නිසා ම කියලා අපි කිව්වා නේ. එතකොට කාමඋපාදානය නිසා දිට්ඨිය ඇතිවෙන්න පුළුවන්. එතකොට මේ කාමඋපාදානය කියන එක දිට්ඨිඋපාදානයට හිත ධර්මයක්. මොකද, දිට්ඨිය ඇතිවුනේ කාමඋපාදානය අරමුණුකරගෙන යි. ඒ නිසා කාමඋපාදානය දිට්ඨියට උපකාරවෙලා නිසේනවා. අන්න ඒ නිසා, ඒ වාගේ ම දිට්ඨිය කාමඋපාදානය ඇතිවෙන්න හේතුවෙනවා. ඒ වාගේ

ම අපි කියමු අත්තවාදඋපාදානය. අත්තවාදඋපාදානය කියන්නේ රූපය මම, රූපය මගේ, රූපය මගේ ආත්මය යි කියලා ගන්න මේ දෘෂ්ටි ගත්තහම, මේවා ලෝභය නිසා ඇතිවෙන්න පුළුවන්. එතකොට ලෝභය කියන එක කාමඋපාදානය යි. මම, මගේ කියලා ගන්නා බව දිට්ඨිඋපාදානය යි. එතකොට මේ දෙක ම උපාදාන දෙකක්. එකක් දිට්ඨියට හිතවෙලා. අනෙක ඒ නිසා ඇතිවෙලා. හොඳට ඒක තේරුම්ගන්න. ඔබට මේක පැටලෙයි. මේක මොකද අපි කතා, සම්මහරවිට කෙනෙක් මේක මේ මේවා ශ්‍රවණය කරන ඇහුම්කන් නො දෙන වචන මාතෘකා නිසා පැටලෙන්න පුළුවන්. නමුත් මේක දේශනාව නැවත නැවත හිතනකොට ශ්‍රවණයකරන කොට පැටලිල්ල ලිහුණාම මේවා හරි ම රසවත් ධර්මයන්. ඉතින් අන්න ඒ නිසා එතකොට අප තුළ ඇතිවන උපාදාන, සතර උපාදානයෝ ම ඔවුනොවුනට හිත වෙමින්, ඒ ඒ උපාදානයන් වධීනයවෙන්න පුළුවන්. මොකද, කාමයේ උපාදානය නිසා දිට්ඨිය නැවත නැවත වැඩිවෙන්න පුළුවන්. දිට්ඨිය නිසා කාමය නැවත නැවත වැඩිවෙන්න පුළුවන්. ඒ නිසා නේ කිව්වේ මේ දිට්ඨිය කියන එක නිසා මේ මහා දුක් කන්දරාවත් උරුම කියනවා, උරුමකම් කියනවා කියලා මේ කියන්නේ මේ දිට්ඨිය කියන එක අනික් සියලු උපාදානයන්ට හිත ධර්මයක් නිසායි. අන්න ඒ නිසා තමයි මෙතැන කියන්නේ උපාදානත් වන, උපාදානයට හිතත් වන ධර්මයෝ මොනවා ද? ඒක එතැනින් ඉවර යි. ඊට පස්සේ කියනවා

තතමෙ ධම්මා උපාදානියා වෙව නො ච උපාදානියා ච:
 තතමෙ ධම්මා උපාදානියා වෙව නො ච උපාදානා: (මෙතැන පාළියේ අකුරු වැරදීමක් තියෙනවා.) උපාදානිය නො වුන ද උපාදාන වූ ධර්මයෝ කවරහ යත්: ඒ කියන්නේ උපාදානිය ද

උපාදානීය වන උපාදානයට හිත, නමුත් උපාදාන නොවන ධර්මයෝ මොනවා ද? උපාදානයන් තබා අවශේෂ අකුසලය, තුන්බිම කුසල්, තුන්බිම විපාකය, තුන්බිම ක්‍රියා සිත්, හැම රූපයක් ම ගත්තහම මේවා මොනවා ද? උපාදාන නෙවෙයි. උපාදානයට හිත ධර්මයෝ හැටියට පෙන්නනවා.

අනුපාදානීයා ධම්මා න චතතබ්බා උපාදානා වෙව උපාදානීයාතිපි උපාදානීයා වෙව නො ච උපාදානාතිපි. එතකොට අනුපාදානීය ධර්මයෝ ඒ කියන්නේ මොනවා ද? මාගී, ඵල, නිව්භිත කියන මේ දේවල් නේ. උපාදානයට හිත නැති දේවල්, උපාදානයට හිත නැති දේවල්. ඒ තමා අනුපාදානීය ධර්ම. ඒවාට කියන්න බැහැ මේවා මොනවා ද? උපාදානයට හිත යි හෝ උපාදානයට හිත නෑ කියලා හෝ මෙහෙම කියන්න බැහැ. ඒ කියන්නේ අනුපාදානීය ධර්මයෝ උපාදාන වූ ද, උපාදානීය යි ද, උපාදානී ද, නො ද උපාදාන වූහ යි ද කියලා කියන්න බැහැ. අපි ඉස්සෙල්ලා මාතෘකා කළේ: ඒ කියන්නේ මේ උපාදානයත්, උපාදානයට හිත ධර්මයෝත් මොනවා ද කියලා කතාකරා. ඊට පස්සේ උපාදානයට හිත, ඒත් උපාදානය නො වන ධර්මයෝ මොනවාද කියලා අපි කතාකරා. මේ දෙක ම මාගී ඵල නිව්භිත කියන අනුපාදාන ධර්මයෝට ඔය මාතෘකා දෙක කතාකරන්නවත් බෑ කියන එක තමයි එතැන දී විස්තර කරන්නේ. ඒවා, ඒ ධර්මයන්ගෙන් සම්පූර්ණ වෙන්වෙව්වි ධර්මා ටිකක්. නමුත් ඒවාට කියන්න පුළුවන් අනුපාදානීයයි කියලා. උපාදානයටවත් හිත නෑ කියලා.

කතමො ධම්මා උපාදානා වෙව උපාදාන සම්පයුතතා ච:
උපාදාන ද, උපාදානසම්පයුක්ත ද වූ ධර්මයෝ මොනවා ද? යම් සිතක දෘෂ්ටියත් ලෝභයත් එක්ව උපදී ද, ඔවුන් උපාදාන

ද උපාදාන සම්ප්‍රයුක්ත ද වේ. දිට්ඨියත්, ලෝභයත් මේ දෙක එක සිතක ඉපදුණොත් එතකොට කියන්න වෙන්න පුළුවන්, මේක උපාදානය, උපාදානයත් එක්ක මිශ්‍රවෙලා කියලා. සම්ප්‍රයුක්ත වෙලා කියලා කියන්න පුළුවන්. ඉතින් අන්න ඒ වගේ මෙතැන දී බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නන්නේ මේ උපාදාන ධර්මයෝ පිළිබඳව අපි දැනගන්න යි. එතකොට ඒ උපාදාන ධර්මයෝ මේකේ තව ටිකක් ඇතුළට තියෙනවා තව ටිකක් එහාට ගියොත්, ටිකක් ඒක ගැඹුරු යි. තව පොඩි කොටස් ටිකක් තියෙනවා. මම මේ අපේ මාතෘකාවට පටිච්චසමුප්පාද න්‍යායට අදාළ කොටස විතරයි මේ කතා කරේ. ඉතුරු ටිකත් ඒ හා සමාන කොටස් ටිකක් තියෙන්නේ.

එතකොට මේ උපාදාන කියන මාතෘකාව යටතේ අපි මේ ටිකත් අපි තේරුම්ගන්න ඕන. එතකොට ඔය අර අද මේ ශාසනයේ තියෙන පැටුලිලි ගොඩක් අඩුවෙන් පුළුවන්කම තියෙනවා. මේ උපාදාන, උපාදානස්කන්ධ පිළිබඳව අද ගොඩක් දේවල් තියෙනවා. ඉතින් ඒවා පිළිබඳව ත් මේ පැටුලිලි ඇතිවෙන්නේ මෙන්න මේ කියන ධර්මා ගැන, උපාදානධර්මය පිළිබඳව හරියාකාරව නො දන්නාකම නිසා යි.

එතකොට අපි කතාකරේ උපාදාන කියන්නේ මෙන්න මේ දේවල්. එතකොට උපාදාන නොවන ධර්මයෝ කිව්වහම උපාදානය හැරලා අනික් සියලු ධර්ම. තුන්භූමිය තුළ හා හතර භූමියේ ගත්තහම අනික් සියලු ධර්මයෝ උපාදාන නොවන ධර්ම යි.

එතකොට මෙතැන උපාදාන නොවන ධර්මයෝ ත්, උපාදානීය ධර්මයෝ ත් කියනකොට අපිට හිතෙන්න පුළුවන්, මේ දෙක ම එකයි වගේ කියලා. නෑ මේ ධර්මා දෙකක්. උපාදාන නො

වන ධර්මයෝ කිව්වහම එකක්. උපාදානයට හිත ධර්මයෝ කිව්වහම තව එකක්. ඉතින් ඒ නිසා ඒ දෙක බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙන්කරලා පෙන්නනවා. උපාදාන නො වුණාට, ඇතැම් දේවල් උපාදානයට හිත වෙන්න පුළුවන්. ඇතැම් දේවල් තියෙනවා, උපාදාන වෙන්නෙත් නැහැ, උපාදානයට හිත වෙන්නෙක් නැති ධර්මයෝ. අන්න ඒවා අපි තේරුම්ගන්න ඕන.

එතකොට රූපය පිළිබඳව අපි කතාකරොත්. රූපය පිළිබඳව කතාකරොත් **සබ්බං රූපං උපාදානීය මෙව** කියලා යි ධම්මසඛිසණ්ඨයේ තියෙන්නේ. සියලු රූප, රූප උපාදානස්කන්ධය ගත්තහම මේක උපාදානයට හිත ම යි කියන එක ඔය ධම්මසඛිසණ්ඨයේ රූප කාණ්ඩයේ **එකව්ධෙන රූප සඛිගහො** කියන එක යටතේ පෙන්නනවා. **සබ්බං රූපං** යොගනීයයි, ආශ්‍රවණීයයි, ග්‍රන්ථනීය යි, උපාදානීය යි. **සබ්බං රූපං ආසවා** - ආශ්‍රවයන්ට හිත යි කියලා සියලු රූප උපාදානයට හිත යි. අපට ඒකේ බෙදන්න බෑ, මේ උපාදානයට හිත නැති රූපයක් තියෙනවා. උපාදානයට හිත රූපයක් තියෙනවා කියලා රූපය බෙදන්න බැහැ. ඒ රූපය පිළිබඳව ඒක රහතන්වහන්සේ නමකගේ රූපයක් වෙන්න පුළුවන්. නමුත් පෘතග්ජන කෙනෙකුගේ රූපයක් වෙන්න පුළුවන්. සවිඤ්ඤාණක නො වුණු රූපයක් වෙන්න පුළුවන්. මේ භූමියේ කොයි හරි තැනක රූපයක් කියලා යමක් තියෙනවා නම්, ඒ සියලු රූප උපාදානයට හිතයි කියන එක අපි තේරුම්ගන්න ඕන.

වෛතසික ධර්ම, නාම ධර්මයෝ ගත්තම ඒවා බෙදන්න පුළුවන්. දැන් නාම ධර්මයෝ ලෝකොත්තර මාර්ගිඵලවල නාමධර්මයෝ මෙතැන වේදනාස්කන්ධය, සංඥාස්කන්ධය ආදී

මේ දේවල් ලෝකෝත්තර ධර්මවල යෙදෙන පුළුවන්. ඒ ලෝකෝත්තර ධර්මයන් සමග යෙදෙන නාමධර්මයන්ට කියන්න බැහැ උපාදානයට හිත යි කියලා. ඒ කියපු නවලෝකෝත්තර ධර්මයන් හා යෙදෙන නාම ධර්මය හැර අනික් යමක් යමක් කුසල් අකුසල් හෝ විපාක වශයෙන් ක්‍රියා වශයෙන් හෝ උපදින යම් නාම ධර්ම ටිකක් තියෙනවා නම් සිත් තියෙනවා නම්, මේ හැම සිතකම උපදින නාම ධර්ම උපදානයට හිතයි කියන එකයි බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ කාරණාවෙන් පෙන්න්නේ. මොනවාද උපාදානීය ධර්ම, උපාදානයට හිත ධර්මයෝ මොනවාද කියන එකෙන් පෙන්න්නේ වෙන අර උපාදානය හැරලා අවශේෂ අකුසලයෝ ඒ වාගේ ම තුන්බිම කුසලයෝ, තුන්බිම විපාකයෝ, තුන්බිම ක්‍රියා ධර්මයෝ, හැම රූපයක් ම කියන මේවා උපාදානයට හිත ධර්මයෝ කියලා පෙන්න්නේ ඒකයි.

ඉතින් අන්න ඒ විදියට අපට උපාදානයට හිත ධර්මයෝ අපි වෙන් කරගත්තහම අපට පුළුවන්කම තියෙනවා මේ දේවල් නිසා උපාදානය ඇතිවෙන්න පුළුවන්. ඒ නිසා උපාදානය නැතිකරගන්න නම් මේ ධර්මයන් තුළ තියෙන මේ ධර්මයන්ගේ ආදීනව නැවත නැවත බලමින් වාසයකරන්න කියන එක තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නලා තියෙන්නේ.

ඉතින් අන්න එතකොට අපට මේ ධර්මසංඝිකාණී ප්‍රකරණයේ මේ කාරණාව පෙන්න්නේ උපාදානය මේ කියන එක තේරුම්ගන්න යි. එතකොට අපි පටිච්චසමුප්පාදය ගත්තහම ඒ පටිච්චසමුප්පාදයේ **තණ්හා පච්චයා උපාදානං** කියනකොට, තණ්හා ප්‍රත්‍යයෙන් උපාදානය ඇතිවෙනවා කියන කොට මේ විදියට මේ උපාදානය කියන ධර්මයේ අපි තේරුම්ගන්නවා.

තව අපට මේකට පෙන්නන සූත්‍රයක් තියෙනවා මහා වේදල්ල සූත්‍රය.⁶ වේදල්ල සූත්‍රයේ දී මේ උපාදානය පිළිබඳව පෙන්නන කොට, **තඤ්ඤ ච්ච නු ඛො** මේක විශාඛ උපාසක තුමා ධම්මදිත්තා භික්ෂුණීන් වහන්සේගෙන් අහන ප්‍රශ්න මාලාවක් තමයි වේදල්ල සූත්‍රයේ තියෙන්නේ. එතකොට ඒ වේදල්ල සූත්‍රයේ දී විශාඛ උපාසකතුමා අහනවා මේ විදියට ප්‍රශ්න ටිකක් අහගෙන ඇවිල්ලා සක්කාය දිට්ඨිය පිළිබඳව අහගෙන ඇවිල්ලා මේ උපාදාන කියන එක ගැන ප්‍රශ්න ටිකක් අහනවා. ආයතීවෙනි, ඒ උපාදානය හා ඒ පඤ්චඋපාදානස්කන්ධය එකක් ම වේද කියලා අහනවා. එතකොට පඤ්චඋපාදානස්කන්ධය කිව්වහම, රූප උපාදානස්කන්ධය, වේදනා උපාදානස්කන්ධය, සංඥා උපාදානස්කන්ධය, සංඛාර උපාදානස්කන්ධය, විඥාන උපාදානස්කන්ධය කියලා ඒ උපාදානස්කන්ධ පහක් තියෙනවා.

එතකොට අහලා ඒ උපාදානය කියන එකත් කියනවා. දිට්ඨිඋපාදාන, අත්තවාදඋපාදාන, සීලබ්බතඋපාදාන කියන මේ උපාදාන සතර. එතකොට මේ උපාදානයෝ ම උපාදානස්කන්ධ වෙනවා ද? මේ දෙක ම එකක් ද කියලා අහනවා. ආයතීවෙනි, ඒ උපාදාන හා ඒ පඤ්චඋපාදානස්කන්ධ හා එක් ම වේ ද? නැත්නම්, නොහොත් පඤ්චඋපාදානස්කන්ධ පියා උපාදාන අනෙකක් වේ ද? කියලා අහනවා. එතකොට ඒ පඤ්චඋපාදානස්කන්ධය හැර උපාදානය වෙන එකක් එහෙම නැතිනම් උපාදානස්කන්ධ සහ පඤ්ච උපාදාන කියන මේ දෙක ම එකක් ද කියලා තමයි අහන්නේ. එතකොට ධම්මදිත්තා

⁶ 2500 බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටකය - මජ්ඣිම නිකාය (1) - 684වැනි පිටුව.

හික්ෂුණින් වහන්සේ දේශනා කරනවා, ඇවැත, විශාඛයෙනි, ඒ උපාදාන හා පඤ්චොපාදානස්කන්ධ එකෙක් ම නොවේ. දෙක එකක් නෙවේ.

පඤ්චොපාදානස්කන්ධ පියා උපාදාන නො ද අනෙකෙක් වෙයි. පඤ්චොපාදානස්කන්ධ කෙරෙහි යම් ඡන්දරාගයක් ඇද්ද, ඒ එහි උපාදාන නම් වෙයි. පඤ්චොපාදානස්කන්ධය හැර උපාදානය පනවන්න පුළුවන්කමක් නැහැ. ඒ නිසා පඤ්චොපාදානස්කන්ධය කෙරෙහි යම් ඡන්දරාගයක් ඇත් ද, එය උපාදාන වෙයි කියලා අන්න පෙන්වනවා. උපාදානයෝ අනෙකක්. ස්කන්ධයෝ අනෙකක්. උපාදානස්කන්ධ අනෙකක්. එතකොට ඒ නිසා මේ උපාදානස්කන්ධ කෙරෙහි යම් ඡන්දරාගයක් ඇලීමක්, දෘෂ්ටියක් තියෙනවා, - දෘෂ්ටිය කියන කාරණාව පෙන්වන්නේ නැහැ. - තියෙනවා නම්, එයම යි එහි උපාදානය.

එතකොට උපාදානය නිකම් කොහේවත් යෙදෙන්නේ නැහැ. එක්කෝ රූපය, එක්කෝ වේදනාව, එක්කෝ සංඥාව, එක්කෝ සංඛාරය, එක්කෝ විඥානය, කියන මේ ධර්මය තුළ තමයි උපාදානය යෙදෙන්නේ.

ඉතින් ඒ නිසා මේ උපාදාන හා උපාදානස්කන්ධ කියන්නේ මොනවා ද කියලාත් අපි හොඳාකාරව පැටලෙන්නේ නැතුව අපි තේරුම්ගන්න ඕන. එතකොට ඒ සඳහා තමයි අර ධම්මසඛිසණ්ඨයේ අර කොටස් ටික අපට තේරුම්ගත්තහම මේ පඤ්චඋපාදානස්කන්ධය පිළිබඳවත් උපාදානය යෙදෙන්නේ කොහොම ද? උපාදානය නො වෙන්නේ කොහොම ද? කියන ඒවා හොඳට අපට වෙන්කරලා තේරුම්ගන්න පුළුවන්කම තියෙන්නේ. ඉතින් අන්න ඒ නිසා අපි මේකේ ගැටළු සහගත නැත් තියෙනවා නම් අපි මේ

ප්‍රශ්න ස්වරූපයෙන් කතාකරුවන් හොඳයි කියලා හිතෙනවා. එතකොට අපට තව ටිකක් මේක මට විස්තරකරගන්න පුළුවන් ප්‍රශ්න ඇහුවායිත් පස්සේ.

ඉතින් ඒ නිසා මේ අපි අද කතාකරේ පටිච්චසමුප්පාදයේ **තණ්හා පච්චයා උපාදානං** කියන පටිච්චසමුප්පාද අංගය යි. ඒ නිසා උපාදානය කියන එක අපගේ ජීවිතයට විශේෂයෙන් බලපාන එකක් හැටියට මම පෙන්වුවා. අනිවායථියෙන් මේ උපාදානයන්ගෙන් අපි නිදහස්වෙන්න ඕන. ඒ නිදහස්වෙන්න නම් මොකක් ද කළ යුත්තේ? මේ තණ්හාව කියන එක ඇති නොවෙන විදියට කටයුතු කරන්න ඕන. තවත් විදියකින් කිව්වොත්, උපාදානයට හිත ධර්ම, උපාදානයට හේතුවෙච්ච රූප, ශබ්ද, ගන්ධ ආදී මේ ධර්මයන් කෙරෙහි ආදීනව නිතර නිතර බලමින් වාසය කරනවා. ආස්වාදය අනුව බලන්නේ නැතුව ඒ ආදීනව, ඒ ස්වභාවය, ආදීනව කිව්වහම අපි අනිත්‍යබව, දුක්බව, අනාත්මබව, අසාරබව ආදී මේ ආදීනව, මේවා හටගෙන නිරුද්ධවෙන බව, ආකාර විකාර වෙන බව, නිතර නිතර පෙළෙන බව, මෙන්න මේ දේවල් නැවත නැවත බලනකොට තමයි උපාදානය ගෙවෙන්නේ. එතකොට උපාදානය ගෙවුණොත්, ගෙවෙන්නේ අප තුළ සකස්වෙන කම් යි. කම් ගෙවුණොත් අප තුළ සකස්වෙන අර දුක ගෙවීමට යනවා. අන්න ඒ නිසා අපි දුකෙන් මිදෙන්න නම්, අපේ උත්පත්තිය පිළිබඳව අපට තීරණය කරන්න නම්, අප තුළ ඇතිවෙලා තියෙන උපාදානයන් මොනවාද කියලා පරීක්ෂා කරලා බලලා, ඒවාට තියෙන ආශාව, ඇලීම, බැඳීම ටික ටික ගෙවෙන විදියට කටයුතු කරන එක යි අපි කළයුත්තේ. ඉතින් අන්න ඒ නිසා තමයි අපට මේ පටිච්චසමුප්පාද අංගය වැදගත්වෙන්නේ, අපේ ජීවිතයේ දුක නිවාගන්න, දුකෙන් මිදෙන්න මාර්ගයක් හැටියට අපට මේක

යොදාගන්න පුළුවන්. හොඳයි එහෙම නම් මගේ දේශනාව අද අවසන් කරනවා. මේ සම්බන්ධයෙන් හෝ ගියවර දේශනාව සම්බන්ධයෙන් හෝ යම් යම් ගැටළු ප්‍රශ්න තියෙනවා නම් ඔබට විමසලා මේක තවත් නොතේරෙන තැන් පැහැදිලිකරගන්න ඉඩ අවකාශ දෙමින් මම ධර්මානුශාසනාව අවසන් කරනවා. හැම දෙනාට ම තෙරුවන් සරණ යි.

ප්‍රශ්නය:- ස්වාමීන් වහන්ස, අර ඔබ වහන්සේ දේශනා කළා ආත්මය රූපය යි, රූපය ආත්මය යි, කියලා එතැන අර හිතනකොට එතැනදී අර සක්කායදිට්ඨිය විසි ආකාරයෙන් ම ගන්න පුළුවන් ද ඒක ස්වාමීන් වහන්ස?

පිළිතුර:- ඔව්. විසි ආකාරයෙන් ම ගන්න පුළුවන්. වේදනාව, සංඥාව, සංඛාරය අරභයා තියෙනවා. ඒක මම ඒ වෙලාවේ පැහැදිලි කළේ නැහැ.

ප්‍රශ්නය:- එතකොට ස්වාමීන් වහන්ස, අර උපාදාන නො වූ ධර්මයෝ ගැන විස්තර කරන කොට එතැන දී මට ටිකක් පැහැදිලි මදිවුණා ස්වාමීන් වහන්ස, මට ඒක පොඩ්ඩක් තව පැහැදිලිකරලා දෙන්න පුළුවන්වෙයි ද ස්වාමීන් වහන්ස?

පිළිතුර:- උපාදාන නො වූ, දැන් අපි එතකොට හැම වෙලාවේ ම උපාදාන ධර්මයෝ මොනවාද කිව්වේ කියලා අපේ මතකයට එන්න ඕන. මොනවා ද උපාදාන ධර්මයෝ? කාම උපාදාන,

දිට්ඨි උපාදාන, අත්තවාද උපාදාන සහ සීලබ්බන උපාදාන කියලා මෙන්න මේ හතර උපාදාන යි. එතකොට උපාදාන නො වූ ධර්මයෝ කිව්වහම ඔය හතර උපාදානයේ පැත්තකින් තිබ්බාම, අප තුළ හටගන්න, අප තුළ හටගෙන තියෙන, සියලු අනික් දේවල් උපාදාන නො වන ධර්මයෝ හැටියට පෙන්නන්න පුළුවන්. එහෙම තමයි එතැන කියන්නේ. උදාහරණයක් වශයෙන් මම කිව්වේ කඩයක අපි කියමු, පලතුරු කඩයක තියෙන පලතුරු ජාති, තව මොනවා හරි වෙනත් දේවල් තියෙනවා නම්, අපි ඔතැන දී පලතුරු මොනවා ද කියලා ඇහුවොත්, එතැන තියෙන පලතුරු ටික පෙන්නාවි. පලතුරු නො වන ධර්මයෝ කියලා ඇහුවොත් ඒ කඩයේ තියෙන පලතුරු ටික හැරලා අනික් ඔක්කෝම කියන්න පුළුවන්. එතැන තියෙන බඩුබාහිරාදිය පවා කියන්න පුළුවන්. අපි කියමු, එතැන පුද්ගලයෝ පවා කියන්න පුළුවන්. මොකද, ඒවා පලතුරු නොවන දේවල් හැටියට. ඉතින් අන්න ඒ වගේ තමයි, මෙතැන උපාදාන නොවන ධර්මයෝ කිව්වහම මේ උපාදානය අයින් කරහම, ඒ උපාදානය හැරියාම ඊළඟ පනවන්න පුළුවන් චිත්ත චෛතසික ධර්මයෝ, කුසල ධර්මයෝ, අකුසල ධර්මයෝ, විපාක ධර්මයෝ, ක්‍රියා ධර්මයෝ, රූපය, නිර්වානය සියල්ල ම උපාදාන නොවන දේවල් හැටියට පනවන්න පුළුවන්.

ප්‍රශ්නය:- ස්වාමීන් වහන්ස, (අපැහැදිලි යි.) ස්වාමීන් වහන්ස එතකොට අර ඔබ වහන්සේ නිර්වානයත් මාගී හා එලත් උපාදානය නොවුනු ධර්මයන් හැටියට දේශනා කළා. එතැන දී එතකොට දැන් කෙනෙකු භාවනා කරනකොට උපාදානයක් වෙන්නේ නැද්ද මාගීඵලවලට?

පිළිතුර:- නැහැ. මාගීඵලවලට උපාදානයක් වෙන්නේ ත් නැහැ. උපාදානයට හිතත් නැහැ. අපි හැබැයි මෙහෙම යි. දැන් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා නේ අර මේ සමහරු සම්මාදිට්ඨිය කියන එක දැඩිව ගන්නවා නේ. නේ ද. ඒවා ග්‍රහණය කරගන්නවා. එතකොට ඒක සම්මාදිට්ඨිය නෙවෙයි නේ. එතකොට එයාට ඒ ඇවිල්ලා තියෙන්නේ අකුසලයක්. එතකොට කෙනෙකුට සැබෑ සම්මාදිට්ඨිය සැබෑ මාගීය, මාගීඵල කියන ඒවා පෙන්නන්නේ ඒක යි. දැන් විද්දීනා කරන අවස්ථාවේ දී අපට මේ මාගීඵල අවස්ථාව නෙවෙයි නේ. නේ ද. එතකොට අපි විද්දීනාවක් කරනකොට, අපි කියමුකො මේ පඤ්චඋපාදානස්කන්ධය පිළිබඳ අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම වශයෙන් බලනවා. ඒ බැලීම නිසා අප තුළ ලොකු ධර්ම අවබෝධයක් එනවා. දහම් වැටැහීමක් එනවා. හැබැයි අපි ඒ අපි අර ධර්මය තේරිවිච්ඡාම ගත්තහම ඒ නිසා ඇතිවන සතුටත් එක්ක අපිට ඒ කෙරෙහි ආශාවක් ඇතිවෙන්න පුළුවන්. සමහරවිට ආලෝක සංඥා ඇවිල්ලා, අධික ප්‍රීතියක් ඇතිවුණහම, ඒ නිසා අපි ඒවාට උපාදානය කරනවා. ඒවාට කියන්නේ නැහැ මාගීඵල සිත් කියලා. මාගී සිත් කියන්නේ නැහැ නේ ඒවාට. ඒවා අපි ලෝකිකව ඇතිකරගත්ත විද්දීනා කුසල් සිත්. විද්දීනා කුසල් සිත්. එතකොට ඒ විද්දීනා කුසල් සිත්වල නැවත කෙනෙකුට ලෝභය ඇතිවෙන්න පුළුවන්. ඒ අරභයා අරමුණු කරලා දෘෂ්ටිය ඇතිවෙන්න පුළුවන්. විද්දීනා කුසල් සිත්. ඒ නිසා තමයි කිව්වේ, සියලු කුසල ධර්මයෝ කියලා කිව්වහම එතැන ම, දානමය, සීලමය, භාවනාමය, සියලු කුසල් අයිතියි.

ප්‍රශ්නය:- ස්තූතියි ස්වාමීන් වහන්ස. ස්වාමීන් වහන්ස, උපාදාන හා උපාදානීය ධර්ම කියන්නේ දෙකක් නේ ද?

පිළිතුර:- ඔව් ඔව්. ඒ දෙක දෙකක්. නමුත් උපාදාන ධර්මයෝ ම උපාදානීය වෙන්නත් පුළුවන්. නේ ද. දැන් අර මම කිව්වේ.....

ප්‍රශ්නය:- ඒ කියන්නේ උපාදාන ධර්මයෝ ම උපාදානීය ධර්මයෝත් වෙනවා නේ ද ස්වාමීන් වහන්ස?

පිළිතුර:- ඔව්. එහෙම වෙන්න පුළුවන්. ඒ කියන්නේ උදාහරණයක් වශයෙන් අපි ගත්තොත්, ලෝභය නිසා දිට්ඨිය ඇතිවෙන්න පුළුවන්. එතකොට දිට්ඨිය ඇතිවෙන්න ලෝභය හේතුවුණා. ඒ නිසා ලෝභයට කියන්න වෙනවා උපාදානීය යි කියලා. නේ ද? ඒ වාගේ.

ප්‍රශ්නකරු:- එහෙයි ස්වාමීන් වහන්ස.

ප්‍රශ්නය:- ස්වාමීන් වහන්ස. වැටහීමක් තියෙනවා දැන් අපි අද දැනගත්තා නේ. උපාදානය උපාදානීය අනුපාදානීය කියලා නේ. එතකොට මට මේ ... උපාදින්න කියන්නේ එතකොට? දැන් අපි ... උපාදින්න රූප කියලා ගන්නකොට ... මොකක් ද? මේ එකක් ද? දෙකක් ද? මොකක් ද ඒ උපාදානය කියන වචනය ඒ අනුපාදින්න කියන්නෙත් ඒක ම ද? (අපැහැදිලියි)

පිළිතුර:- හා හොඳයි හොඳයි. බොහොම හොඳ ප්‍රශ්නයක්. උපාදින්න, උපාදානීය කියලා මේ වචන ටිකක් මේ අපේ මේ පාළියේ හා ධර්මය තුළ එනවා. එතැන උපාදින්න හා

උපාදානීය කියන එක ධර්ම දෙකක්. උපාදින්න කියලා කියන්නේ කම්මයෙන් හා තණ්හාවෙන් කම්මයෙන් හටගත්ත දේවල්වලට තමයි උපාදින්න කියලා කියන්නේ. කම් ප්‍රත්‍යයෙන් හටගත්ත දේවල්වලට අපි සාමාන්‍ය තේරෙන විදියට කිව්වොත් කම් ප්‍රත්‍යයෙන් හටගන්න ධර්මයෝට උපාදින්න ධර්මයෝ කියලා කියන්න පුළුවන්. අපි කියමුකො, විපාක සිත. විපාක චිත්තය හා කම්ප රූපයෝ ගත්තහම ඔන්න ඕවාට තමයි අපි උපාදින්න ධර්මයෝ කියලා කියන්නේ. දැන් ක්‍රියා සිත් ගත්තහම ඒවා කම් ප්‍රත්‍යයෙන් උපදින දේවල් නෙවෙයි. එතකොට ඒවාට අපට කියන්න බැහැ උපාදින්න කියලා. උපාදානීය කියන්න පුළුවන්. දැන් අපි ක්‍රියා සිත්වලට උපාදානයට හිත යි කියලා කියන්න පුළුවන්. නමුත් ඒවා කම්මයෙන් හටගත්තා කියන්නේ නැතිවෙනවා. ඒවා සඳහන් වෙන්නේ නැහැ උපාදින්න කියන කතාව ඒකට කියන්නේ නැහැ. ඒ නිසා උපාදින්න කියන එකේ අදහස කම් ප්‍රත්‍යයෙන් හටගත්ත කියන අදහස යි. ඒ කියන්නේ ඕකට තණ්හා ප්‍රත්‍යයෙන් කියලාත් ඇතැම් වෙලාවලට පෙන්නලා තියෙනවා. ඒ නිසා උපාදින්න කියලා කියන්නේ තණ්හාවෙන්, කම්මයෙන් හටගත්ත දේවල්. උපාදානීය කියලා කියන්නේ ඒ තණ්හාවට, උපාදානයට හිත ධර්මයෝ කියන එකයි එතැන පෙන්නන්නේ. තෙරුවන් සරණ යි.

එඩ්වඩ් මහතා:- ස්වාමීන් වහන්ස, තෙරුවන් සරණ යි. ස්වාමීන් වහන්ස, මම එක දේශනාවක අහලා තියෙනවා මේ අත්තවාද උපාදානය නිසා තමයි අනාගාමියෙක් චූෂත් ආපසු ඉපදෙන්නේ කියලා. දැන් ඔබ වහන්සේගේ දේශනාවේ මට තේරීවිච විදියට, මට ඇහුණේ මේ සෝවාන් වෙනකොට

අත්තවාද උපාදානය සහමුලින් ම නැතිවෙනවා කියලා එකක් වගෙ යි. ඒ ගැන පොඩි පැහැදිලි කිරීමක් කළොත් බොහොම පින් ස්වාමීන් වහන්ස.

පිළිතුර:- අපි ඔය ප්‍රභාණයවන කෙලෙස් ගත්තහම ඒ පැත්තට එන්නේ උපාදාන විදියට ගත්තොත් කාම උපාදානය හැරලා, අත්තවාද උපාදාන, දිට්ඨි උපාදාන, සීලබ්බත උපාදාන කියන තුන් උපාදානය ම සෝවාන් ඵලයත් සමග ම සහමුලින් ම නැතිවෙනවා. නැවත නො හටගන්නා ආකාරයට ම නැතිවෙනවා. එතකොට ඒ අත්තවාද උපාදානයත් තියෙන්නේ දිට්ඨිය හා සමග බැඳිලා යි. දිට්ඨියත් එක්ක යි. එතකොට සෝවාන් කෙනාට අත්තවාද උපාදානය තියෙනවා කිව්වොත් කෙනෙක්, සෝවාන් පුද්ගලයාට සක්කායදිට්ඨියත් තියෙනවා කියන හැකි යි. මොකද, මේ අත්තවාද උපාදානය හැටියට අපි දැක්කා නේ. පෙන්නන්නේ රූපං අත්තතො සමනුපස්සති. රූපවතත්තං වා අත්තතං. ඒ විදියට වේදනාව, සංඥාව, සංඛාරය, විඤ්ඤාණය විසි ආකාරයේ ඇති සක්කායදිට්ඨිය තමයි අත්තවාද උපාදානය හැටියට පෙන්නන්නේ. එතකොට කෙනෙකුට අත්තවාද උපාදානය තියෙනවා නම් අනාගාමී කෙනාට, අනාගාමී කෙනාට සක්කායදිට්ඨිය තියෙනවා කියලා කියන්න ඕන. ඒ නිසා උපදින්න, අත්තවාද උපාදානය සෝවාන් වෙන්න පෙර කෙනෙකුට උපදින්න හේතුවෙන්න පුළුවන්. හැබැයි, සෝවාන් වුනායින් පස්සේ ඒ සෝවාන් පුද්ගලයා හව හතක් ඒ විදියට උපදින්න හේතුවෙන්නේ අත්තවාද උපාදානය නෙවෙයි, කාම උපාදානය කියන එක යි. එතකොට කාම උපාදානය සෝවාන් කෙනාට තියෙනවා. හැබැයි පාතග්ජන

කෙනාට තියෙන ආකාරයෙන් නෙවෙයි තියෙන්නේ. ඒක ඒ තරම් ඒ කාම උපාදානයේ දිට්ඨිය කියන එක නැතිවෙලා. ඒ තරම් දැඩිව ගන්නේ නැහැ. මොකද, කෙනෙක් කාම උපාදානය නිසා සතුන් මරන්න පුළුවන්. බොරු කියන්න පුළුවන්. කේලාම් කියන්න පුළුවන්. හොරකම් කරන්න පුළුවන්. හැබැයි සෝවාන් කෙනාට කාම උපාදානය තිබුණාට ඒ හේතුවෙන් සොරකම් කරන්නේ, සතුන් මරන්නේ, කාමයෙහි වරදවා හැසිරෙන්නේ නැහැ. ඉතින් අන්න ඒ වාගේ ඒ මට්ටම්වලින් අතික් කෙනාට වැඩිය අඩුයි. ඒ නිසා සෝවාන් කෙනා උපදින්නේ කාම උපාදානය නිසා යි. තව විදියකට කිව්වොත් අහලා තියෙනවා නේ තණ්හාව නිසා උපදිනවා කියලා. දුකට හේතුව තණ්හාව යි කියලා. තණ්හාව සෝවාන් කෙනාට තියෙනවා. හැබැයි ඒ දෘෂ්ඨියෙන් තොර වූ තණ්හාවක් තියෙන්නේ. දිට්ඨිගත තණ්හාවක් නෙවෙයි. ඉතින් ඒ නිසා ඒ කතාව සම්පූර්ණයෙන් ම වැරදි යි. අත්තවාද උපාදානය අනුසය සහිතව සහමුලින් ම සෝවාන් කෙනාට නැතිවෙයි. තෙරුවන් සරණ යි.

ප්‍රශ්නය :- ස්වාමීන් වහන්ස, එතකොට - සමාවෙන්න ස්වාමීන් වහන්ස - ආනාගාමී කියන අයට කාම උපාදානයක් නැහැ නේ. එතකොට සීලබ්බත උපාදානයක් නැහැ. දිට්ඨි උපාදානයක් එයාට නැහැ. එතකොට අත්තවාද උපාදානයක් නැතිවුණොත් එයාට ආපසු ඉපදීමක් කොහොම ද වෙන්නේ?

පිළිතුර:- නැහැ. කාම උපාදානය අනාගාමී කෙනාට නෑ කියන්නේ නෑ. කාම උපාදානය තියෙනවා. දැන් තණ්හාව ගත්තොත්, කාම තණ්හා, භව තණ්හා, විභව තණ්හා කියලා තණ්හාව බෙදෙනවා. එතකොට ඒකෙන් අපට කියන්න

පුළුවන් සෝවාන් කෙනාට කාමතණ්හාව නෑ කියලා. භව තණ්හාව තියෙන්න පුළුවන්. විභව තණ්හාවත් නැහැ. උපාදාන කියන අථීය ගන්නේ ඒ අථීයෙන් නෙවෙයි. ඒ නිසා මේ උපාදානය කියන එකේ කාම උපාදානය ම තමයි අර කියපු ලෝභයෙන් රූපරාග, අරූපරාග, මාන වශයෙන් මේ යෙදෙන්නෙත් කාමඋපාදානය ම අවස්ථා යි.

එතකොට අපට සංයෝජන වශයෙන් බෙදනකොට වෙනම පරියායකින් බෙදන්නේ. උපාදාන වශයෙන් බෙදනකොට තවත් න්‍යායයන්වලින්. මේ එක එක න්‍යායයන්. එතකොට මේ සතර උපාදානය ගත්තහම දිට්ඨිය යි, ලෝභය යි තියෙන්නේ එතැන. එතකොට රූපාවචර භවයන්ට යම් ආශාවක් තියෙනවා නම්, ඒත් තියෙන්නේ කාමඋපාදානය ම තමයි. එතකොට රූපී භවයන්ට, අරූපී භවයන්ට තණ්හාවක් ආශාවක් එනවා. ඒක සෝවාන් කෙනාට නැතිවෙලා නැහැ. ඒකත් හැබැයි දාලා තියෙන්නේ මේ කාම උපාදානය කියන අථීයෙන්. කාම උපාදාන කියන වචනයේ තේරුම අපි කියන්නේ මේ පඤ්චකාමයන් කෙරෙහි පමණක් තියෙන ඇල්ම බැල්ම කියන එක නෙවෙයි. කැමැත්තෙන් ඇලෙනවා. කැමැත්තෙන් බැඳෙනවා, කියනකොට රූපී අරූපී භවවලටත් යම්කිසි කෙනෙක් කැමැත්තෙන් ඇලෙනවා නම් බැඳෙනවා නම් ඒකත් එක්තරා කාම උපාදානයක් තමයි. කාමය කියන්නේ කැමැත්ත නේ. කැමැත්තෙන් දැඩිව ගැනීම. එතකොට සෝවාන් කෙනාට උපාදාන වශයෙන් ගත්තොත්, කාම උපාදානය පමණක් තියෙනවා. දිට්ඨි උපාදාන, අත්තවාද උපාදාන නැහැ. හැබැයි ඕක අපට කියන්න පුළුවන්, දැන් සෝවාන් පුද්ගලයාට කාම තණ්හා, රූප තණ්හා, අරූප තණ්හා කියලා එහෙම බෙදුවොත් කාම තණ්හාව නැහැ. රූප තණ්හා අරූප තණ්හා තියෙනවා කියලා කියන්න පුළුවන්.

ඒ වාගේ ම අනාගාමී වුණායින් පස්සේ අනාගාමී කෙනා නැතිකරන්නේ කබලිංකාරාභාරයෙන් යුක්ත වූ මේ පඤ්චකාමයන්ට තියෙන ආශාව මිසක් පඤ්චකාමයන් නිරෝජනය නො කරන රූපයක් තියෙන්න පුළුවන් නේ. ඒ රූපය කෙරෙහි තණ්හාව නැතිවෙලා නැහැ අනාගාමී කෙනාට. අපි කියමුකො රූප භවයේ යම් ඒ රූපය කෙරෙහි යම් මූලාවක් තියෙනවා නම්, ඒ රූපය කෙරෙහි යම් ආශාවක් තියෙනවා නම් ඒක අනාගාමී කෙනාට නැතිවෙලා නැහැ. කාමාශාව, මේ රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, පොට්ඨබ්බ කියන පඤ්චකාමයන් කෙරෙහි තියෙන ආශාව, අනාගාමී වෙනකොට සහමුලින් ම නැතිවෙනවා. එතකොට මේ කාම උපාදානය කියලා කියන්නේ මේ පඤ්චකාමයන්, රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, පොට්ඨබ්බ කියන පඤ්චකාමයන් පමණක් නෙවෙයි. අර තියෙන රූපී භවයන් කෙරහි, රූපී භවයන් තුළ තියෙන, ඒ රූපය කෙරෙහිත් ආශාවක් තියෙනවා නම්, ඒකත් කාම උපාදානයේ ගණයට ම දාලා තියෙනවා. එතකොට රූපී අරූපී භවවල තියෙන වේදනා, සංඥා, සංඛාර ගත්තහම ඒ වේදනා, සංඥා, සංඛාර අරමුණුවෙලා පඤ්චකාමයන් ඇතිවෙලා තියෙනවා නම්, එතකොට ඒක වෙනම කතාවක්. ඒ වේදනා, සංඥා, සංඛාරවලට ඇතිවෙලා තියෙනවා නම් කෙනෙකුට ඒ රූපී භවයේ උපදින වේදනාවට ආශාවක්, උපාදානයක් ඇතිවෙලා තියෙනවා නම්, එතැන කියන්නේ කාම උපාදානය කියලා ම තමයි. ඒ නිසා ඒක පැහැදිලිකරගන්න, අපේ මහත්මයා, මේ ඒක නිරවුල්කරගන්න. ඒක අපිට ධර්මයේ ම සඳහන්වන දෙයක් කෙලෙස් ප්‍රභාණය කරනකොට, ඔව් දැන් අර ප්‍රශ්නය එනවා නේ. දැන් අපි ඕක හොඳට බලන්නකො. දැන් ඒකේ දී අපි කිව්වොත් කාම උපාදානය සෝවාන් කෙනාට නෑ කියලා,

එතකොට කියන්න වෙන්තේ, එක්කෝ අර දිට්ඨි උපාදාන, අත්තවාද උපාදාන, සීලබ්බත උපාදාන කියන තුනෙන් යමක් තියෙනවා කියන්න වෙනවා. එතකොට අත්තවාද උපාදානය කියන්නේ සක්කායදිට්ඨිය කියන එක පැහැදිලිව ධර්මයේ පෙන්නනවා. එතකොට අයෙත් අපට ගන්න වෙනවා එහෙනම් අනාගාමී කෙනාටත් සක්කාය දිට්ඨිය තියෙනවා කියන කෙනෙක් ප්‍රශ්නයක් අහන්න පුළුවන්. ඒකට අපට උත්තර දෙන්න පුළුවන්කමක් නැහැ. ඒකට ඔය ධර්ම විරෝධී වෙනවා එතකොට. පැහැදිලි ද? පැහැදිලි ද? තේරෙන්නේ නැතිනම් ඒක නො තේරෙන්න කාරණා හැටියට තියෙන ඒවා ඕනෑ එකක් ඇහුවාට කමක් නැහැ. එතකොට අපට ඒ ප්‍රශ්නය පැහැදිලිවෙනවා. තෙරුවන් සරණ යි.

ප්‍රශ්නය:- ස්වාමීන් වහන්ස, පොඩ්ඩක් ඒ ප්‍රශ්නයට ම තව යමක් ඇහුවොත්. ස්වාමීන් වහන්ස, දැන් ඔබ වහන්සේ සඳහන් කළා, දැන් මේ උපාදානයට වෙනත් ප්‍රත්‍ය තියෙන්න පුළුවන් කියලා. නමුත් හේතුව ස්වාමීන් වහන්ස, මේ තණ්හාව නේ ද ස්වාමීන් වහන්ස?

පිළිතුර:- ප්‍රබල හේතුව, බලවත් හේතුව තණ්හාවයි. දැන් උදාහරණයක් වශයෙන් අපි ගනිමුකො වේදනාව. වේදනාව නො වුනේ නම් තණ්හාව එන්නේ නැහැ නේ. ඕතැන ප්‍රබල හේතුවට වැඩිය ලඟම හේතුව තණ්හාව යි. අපට ප්‍රකට හේතුව තණ්හාව යි. නමුත් දැන් තණ්හාව නොවුනේ නම් උපාදානය නැතිවෙන්නේ නැහැ. ඒ නිසා ඒ කතාව නිවැරදි යි. මොකද, වේදනාව ඇතිවෙන්න පුළුවන් නේ තණ්හාවෙන් තොරව. ඒ නිසා තව තව ප්‍රත්‍ය තියෙන්න පුළුවන්. නමුත්

ලගම හා ප්‍රබල ප්‍රත්‍යයක් හැටියට තණ්හාව අපට පෙන්නන්න පුළුවන්. ඒක හරි. තෙරුවන් සරණ යි.

ප්‍රශ්නය:- තෙරුවන් සරණ යි අපේ ස්වාමීන් වහන්ස, දහම හොඳින් වැටහුණා. ඔබවහන්සේ මේ ධර්මතාව අපි කොහොම ද විද්‍යානාමට ප්‍රායෝගිකව යොදන්නේ? උදාහරණයක් අපි අරගෙන විස්තර කරොත් ස්වාමීන් වහන්ස, කොහොම ද අපි මේ විද්‍යානාමය මේ විද්‍යානාම දියුණුකරගන්න මේ එන විදියට උපාදානය, උපාදානිය ධර්ම ඒවා කොහොම ද අපි ප්‍රායෝගිකව භාවිතා කරන්නේ කියන එකට කුඩා උදාහරණයක් අරන් පෙන්නුම් කරොත් මම හිතන්නේ හුගක් ප්‍රයෝජනවත් වෙයි අපේ ස්වාමීන් වහන්ස.

පිළිතුර:- හොඳයි තෙරුවන් සරණ යි. එතැන දී අපට උපාදාන, ඔය අපි මාතෘකාව නැතුව පොදුවේ ගත්තහම මම ඒක විද්‍යානාමට ගන්න හැටි පැහැදිලි කරලා දුන්නා. එතකොට ඒ උපාදානය නැතිකරන්න නම් උපාදානිය ධර්මයන්ගේ ආදීනව නැවත නැවත බලන කෙතොට උපාදානය ගෙවෙනවා කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ උපාදාන සූත්‍රය කියන එකේ දී අපි පැහැදිලි කරගත්තා. ඉතින් ඒ අර දර ගින්නක් නිවෙන්නේ කොහොම ද, ඇවිලෙන්නේ කොහොම ද, කියන කාරණාව.

එතකොට අපි දැන් ඇත්තට ම මේ විද්‍යානාමට ගන්නකොට, මොනවා ද විද්‍යානාමට ගතයුතු ධර්මයෝ කියන එක අපි තෝරා බේරා ගන්න මේක හොඳයි. මොනවා ද අපි විද්‍යානාමය යුතු ධර්ම. දැක්ක යුතු ධර්මයෝ මොනවා ද කියලා. එතකොට අපි යම් උපාදානයක් නැතිකරන්න නම් උපාදානිය

ධම්මයෝ තමයි බැලිය යුත්තේ. එතකොට එතැන පෙන්නනවා, උපාදාන ධම්මයෝ නෙවෙයි උපාදානිය ධම්මයන්. ඒ කියන්නේ ගත්තහම, උපාදානිය ධම්මයන් කියන්නේ සියලු අර උපාදානය හැර අනික් කුසල්, අකුසල්, ඊට පස්සේ රූපය, විපාකය, ක්‍රියා, මේ ගත්තහම මේවාගෙන් දැන් අපි ක්‍රියා සිත් විදූණා කරන්න යන්නේ නැහැ නේ. ඒවා උපාදානිය යි. නමුත් ඒවා අපට අදාල නැහැ. මොකද, ඒක රහතත්වහන්සේ නමකට උපදින සිත් නිසා. ඒ නිසා අපි විදූණාවට ගන්න ඕන විපාක ධම්මයෝ කියන ඒවා යි. කුසල් අකුසල් ඇතිවුණහම ඒ අකුසලය දුරකරගන්න අපි ඒකේ අකුසලය තේරුම් අරගෙන ආදීනවය බලනවා. නමුත් විදූණාවේ දී හැම වෙලාවේ ම කරන්නේ අකුසලයක් ඇතිවුණ හේතුව බලලා, අකුසලයට අරමුණු වෙච්චි අරමුණු හේතුව බලලා, හේතුවේ යථාර්ථය දකින එකයි කරන්නේ.

ඉතින් ඒ නිසා විශේෂයෙන් මේ විපාක ධම්මයෝ ගත්තහම, උදාහරණයක් අපි ගත්තොත්, දැන් උපාදානිය ධම්මයක් තමයි රූපය, ශබ්ද, ගන්ධය, රස උපාදානිය ධම්ම යි. එහෙනම් දැන් අපි විදූණාවට ගතයුත්තේ උපාදාන කියන්නේ මෙන්න මේවා කියලා අපි දන්නවා. කාම උපාදාන, දිට්ඨි උපාදාන. මේවා ඇතිවෙන්නේ කුමක් නිසා ද? රූපය, ශබ්ද, ගන්ධ ආදී මේ ධම්මයන් පිළිබඳව ආශ්වාදය අනුව තණ්හාවෙන් ඇසුරුකරනකොට යි. ඉතින් ඒ නිසා විදූණාවට ගන්නකොට අපි, ඒ කියන්නේ කාම උපාදානය නැතිකරන්න නම් අපි ජීවත්වෙනකොට, අපි දැඩිව ගත්තු රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, අරහයා ඒවායේ ඇත්ත දැක දැක, රූපය කියන්නේ මෙන්න ගෙවල් දොරවල්, යාන වාහන කියන දේවල් නෙවෙයි. මෙන්න මේකයි රූපය කියන්නේ. ඒ වුනාට ඒ රූපය මෙන්න මෙබඳු ස්වභාවයේ එකක් කියලා අපි රූපය හොඳට එහි ආදීනවය

අසාර බව, අනිත්‍ය බව, හොඳට මෙනෙහි කර කර බලනවා. ඒ බලන්නේ මොනවා ද දැන්? උපාදානයට හිත ධර්මයන් පිළිබඳව තමයි බලන්නේ. දැන් අනුපාදානීය ධර්මයන් අපට බලන්න අවශ්‍ය නැහැ. ඒවාගේ අපට ප්‍රශ්නයක් නැහැ නේ. ඒ උපාදානයට හිත ධර්මයෝ විතරයි නේ බලන්නේ. උපාදානයට හිත ධර්මයන්ගෙන් අපට අදාළ දේවල් තමයි අපි බලන්නේ. උපාදානයට හිත යි. අරුපාවචර රූපාවචර භූමිවල තියෙන විත්ත චෛතසික ධර්මයෝ රූප භූමියේ තියෙන රූපයත් උපාදානයට හිත යි.

නමුත් දැන් අපි කාමලෝකයේ නේ ඉන්නේ. කාමලෝකයේ ඉන්නකොට අපට අදාළ දේවලයි අපි බලන්නේ. දැන් දෙවියන්ගේ රූපත් ගත්තහම උපාදානීය යි. නමුත් ඒවා අපට තම ඉපදිලා නැහැ නේ. ඒ නිසා අපි ගෙවාගන්න ඕනේ, අපට උපාදානවෙච්චි දේවල් අරහයා යි. ඒ වාගේ ම තව පුද්ගලයෙක් ගත්තහම, දැන් හික්කුන් වහන්සේ නමක් ගත්තහම, හික්කුන් වහන්සේ ට සිවුරු, පිරිකර ආදී සිව්පසය පිළිබඳව උපාදානය ඇතිවෙයි. ඒවා අරහයා ආදීනව බලනවා. ඒවා අරහයා විද්ශිතා කරනවා. හැබැයි සාමාන්‍ය ගිහි ජීවිතයේ කටයුතු කරන කෙනෙකුට ඒවා අරහයා ආදීනව බලන්න අවශ්‍ය නැහැ. එයාට ඒ ජීවිතයේ හම්බවෙලා තියෙනවා. රැකිරිකෂා, ඉඩකඩම්, යාන වාහන, අඹුදරුවන්. ඒක තමයි එයාගේ උපාදානය. ඒ නිසා ඒවායි එයා බැලුවේ. හැබැයි ඒවා බලන්න පෙර රූපය කියන එක හොඳට තේරුම් අරගෙන තියෙනවා. වේදනාව, සංඥාව පරමාපි ධර්මයෝ හොඳට මතුවෙලා තියෙන කෙනාට තමයි, ඒ තමන් මූලාවෙලා තියෙන දේවල්, මූලාව නිසා උපාදානය වෙච්චි දේවල්, ගත්තහම ඒ ඔස්සේ තමයි එයා තමන්ගේ දූක ඇතිවෙලා තියෙන උපාදානීය ධර්මයන් කෙරෙහි තමයි, නැවත

නවැන බලමින් ඔහු විදගීනා කරන්නේ. ඒ විදියට රූපය, ශබ්දය, ගන්ධය, කයට දැනෙන ස්පර්ශයන් ගත්තහම තමන්ට අදාල රාමුව තුළ තමයි විපස්සනා කරන්නේ. ඒ කියන්නේ සම්මගීන ඥානයට ගන්නේ. හැබැයි මේ පරමාථි ධර්මයෝ මතුකරගන්න රූපය, වේදනාව, සංඥාව, සංඛාරය, විඥානය ආදී ඒ පරමාථි සම්මුතියෙන් වෙන්කර ගන්නකොට ඒකෙදි මේ තමන්ට අදාල දේ කියලා ගන්න අවශ්‍ය නැහැ. බාහිර රූපයක් හරි අරගෙන ආධ්‍යාත්මික රූපයක් හරි අරගෙන සම්මුතියෙන් වෙන්කරගන්න එක අපි කරනවා. ඒක සත්‍ය ඥානය හැටියට පෙනෙන්නේ. සත්‍ය ඥානය. කෘත්‍ය ඥානයේ දි අපි හැම වෙලාවේ ම තමන්ට ආශ්‍රව සංයෝජන උපාදාන ඇතිවෙව්වි ධර්මයන් අරමුණු කරමින් නැවත නැවත අර කියන විදියට ආදීනව බලමින් අනිත්‍ය දුකබ අනාත්ම බලමින් ඉන්නකොට ඒ අරහයා තියෙන තණ්හා උපාදාන ආශ්‍රව ගෙවිලා යනවා. ඉතින් ඒක තමයි අපට මෙතැන දී මේ ධර්ම කාරණා තුළින් විදගීනාවට කොහොම ද මේ දේවල් එකතුකරගන්නේ කියන එකේ දී පැහැදිලි කරගන්න තියෙන්නේ. තෙරුවන් සරණ යි.

ප්‍රශ්නකරු:- සාදු සාදු සාදු බොහොම හොඳින් පැහැදිලිවුණා අපේ ස්වාමීන් වහන්ස, මම හිතන්නේ විදගීනා වඩන හුඟක් අයට ඒ පැහැදිලිකිරීම විදගීනා වඩන්න බොහොම මහඟු උපකාරයක් වෙව්. ස්වාමීන් වහන්ස, ඔබ වහන්සේට බොහොම පින්. තෙරුවන් සරණ යි.

ප්‍රශ්නය:- තෙරුවන් සරණ යි, ස්වාමීන් වහන්ස, ඒ ප්‍රශ්නයට අදාලව ම තමයි මගේ ප්‍රශ්නයත් කියෙන්නේ ස්වාමීන් වහන්ස, දැන් උපාදානය අපි කාම උපාදානය පැත්තෙන් තේරුම්ගන්න උත්සාහවෙනකොට දැන් ඒක ඇතිවෙන්නේ රූප තණ්හා, ශබ්ද තණ්හා, ගන්ධ තණ්හා ඔය තණ්හාව නිසා නේ. දැන් මේ තණ්හාව ලිහිල්කරගැනීමක් වගේ දෙයක් ද ස්වාමීන් වහන්ස, මේ උපාදානය කියන එක අදහස්කරගන්න පුළුවන්වෙන්නේ ස්වාමීන් වහන්ස, තේරුම්ගන්න පුළුවන් වෙන්නේ.

පිළිතුර:- ඔව්. ඒක හරි. තණ්හාවගේ ම වඩිනයක් කියලා කිව්වොත් හරි. තණ්හාවේ ම වැඩිදියුණුවීමක් හැටියට පෙන්නන්න පුළුවන්. ඒකයි දැන් ප්‍රත්‍ය වශයෙන් ගත්තහම මේ මෙතැන උපනිශ්‍රය ප්‍රත්‍යය පෙන්නනවා. උපනිශ්‍රය කියලා කියන්නේ බලවත් ලෙස ප්‍රත්‍යවීම කියන එක යි. එතකොට මුලින් ඇතිවෙව්වි තණ්හාව, අපි කියමුකො රූපයක් අරභයා අපට තණ්හාව ඇතිවෙනවා. නමුත් මුල් තණ්හාවට අපි උපාදාන කියන්නේ නැහැ. නමුත් ඒ තණ්හාව නැවත නැවත ආශ්වාදය අනුව යමින් මේ මම, මගේ කියලා ලංකරගන්න බලමින් බලමින් කටයුතු කරන කොට ඒ තණ්හාව දියුණුවෙලා, වැඩිලා, වඩිනයවෙව්වි අවස්ථාවට තමයි උපාදාන කියලා කියන්නේ. එතැනින් තමයි කමීය සකස්වෙන්නේ. එතකොට අපට ධර්ම වශයෙන් වෙන සිද්ධාන්තයක් හෝ නමුත් අපි එදින ජීවිතය ඇතුළේ දිහා බැළුවහම අපි, ගෙවල් දොරවල්, ඉඩකඩම්, යාන වාහන, මේවා රැස්කරන බව, එකතුකරගන්න බව, මේවා එකතුකරගෙන ඒවා අල්ලාගෙන, බදාගෙන මේවා ගිලගෙන ඉන්නාබව තමයි අපට ජීවිතය ඇතුළෙන් හම්බවෙන්නේ. නමුත් අපි ධර්මයක් වශයෙන් කතාකරොත් තණ්හාවගේ ම

දැඩිබව කිව්වාට කමක් නැහැ. මොකද, උපාදානය කියන්නෙන්, තණ්හාව කියන්නෙන් එකම ලෝභය යි. ඉතින් ඒ නිසා, දැන් උදාහරණයක් වශයෙන් ගත්තහම විභව තණ්හාව කිව්වහම දිට්ඨිය යි එතැන තියෙන්නේ. භව තණ්හාව කිව්වහම ලෝභය යි තියෙන්නේ. එතකොට කාමඋපාදාන කිව්වහම ඒත් ලෝභය යි. තණ්හාවගේ ම දැඩි අවස්ථාව, වැඩි අවස්ථාව. තෙරුවන් සරණ යි.

කාමලෝකයේ ඉන්නකොට අපට අදාල දේවලයි අපි බලන්නේ. දැන් දෙවියන්ගේ රූපත් ගත්තහම උපාදානිය යි. නමුත් ඒවා අපට තාම ඉපදිලා නැහැ නේ. ඒ නිසා අපි ගෙවාගන්න ඕනේ, අපට උපාදාන වෙච්චි දේවල් අරහයා යි. ඒ වාගේ ම තව පුද්ගලයෙක් ගත්තහම, දැන් හික්කුන් වහන්සේ නමක් ගත්තහම, හික්කුන් වහන්සේ ට සිවුරු, පිරිකර ආදී සිව්පසය පිළිබඳව උපාදානය ඇතිවෙයි. ඒවා අරහයා ආදීනව බලනවා. ඒවා අරහයා විදූෂිතා කරනවා. හැබැයි සාමාන්‍ය ගිහි ජීවිතයේ කටයුතු කරන කෙනෙකුට එවා අරහයා ආදීනව බලන්න අවශ්‍ය නැහැ. එයාට ඒ ජීවිතයේ හම්බවෙලා තියෙනවා. රැකිරිකුණ, ඉඩකඩම්, යාන වාහන, අඹුදරුවන්. ඒක තමයි එයාගේ උපාදානය. ඒ නිසා ඒවායි එයා බැලුවේ. හැබැයි ඒවා බලන්න පෙර රූපය කියන එක හොඳට තේරුම් අරගෙන තියෙනවා. වේදනාව, සංඥාව පරමාපි ධර්මයෝ හොඳට මතුවෙලා තියෙන කෙනාට තමයි, ඒ තමන් මුලාවෙලා තියෙන දේවල්, මුලාව නිසා උපාදානය වෙච්චි දේවල්, ගත්තහම ඒ ඔස්සේ තමයි එයා තමන්ගේ දූෂක ඇතිවෙලා තියෙන උපාදානිය ධර්මයන් කෙරෙහි තමයි, නැවත නැවත බලමින් ඔහු විදූෂිතා කරන්නේ.